

Hovedpunkter | Strategien skaber resultater | Hoved- og nøgletal | Udviklingen i 2013 | Forventninger | Strategi | Markeder og produkter
Risikoforhold | Samfundsansvar | Aktionærinformation | Virksomhedsledelse | Bestyrelse og direktion | Kort om Hartmann
Totalindkomstopgørelse | Pengestrømsopgørelse | Balance | Egenkapitalopgørelse | Noter

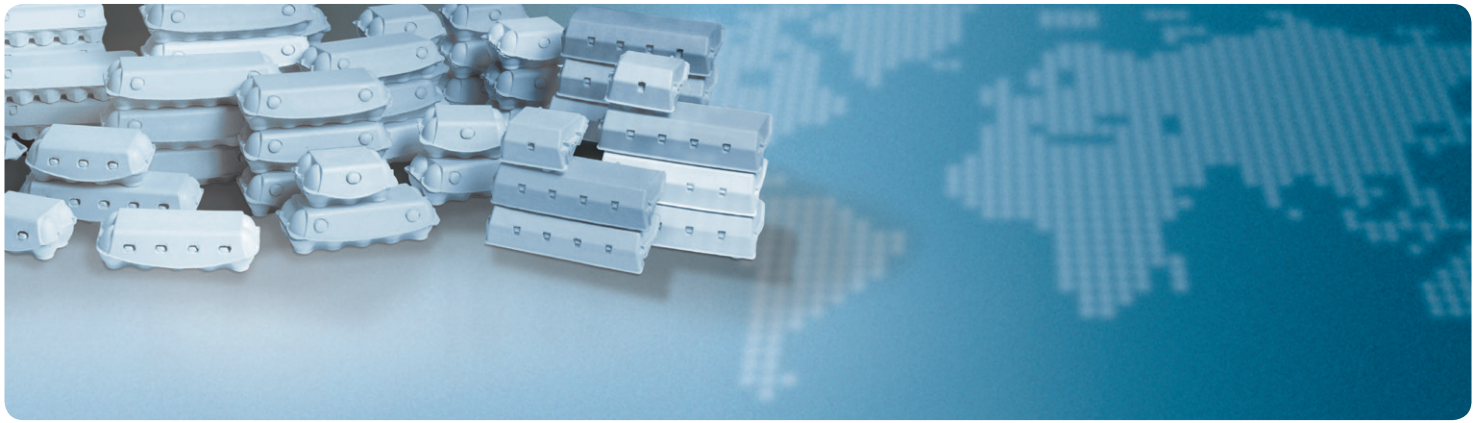

ÅRSRAPPORT

2013

INDHOLDSFORTEGNELSE

Ledelsesberetning

- 3** Hovedpunkter
- 4** Strategien skaber resultater
- 5** Hoved- og nøgletal
- 6** Udviklingen i 2013
- 9** Forventninger
- 10** Strategi
- 12** Markeder og produkter
- 13** Risikoforhold
- 15** Samfundsansvar
- 16** Aktionærinformation
- 17** Virksomhedsledelse
- 18** Bestyrelse og direktion
- 74** Kort om Hartmann

Koncern- og moderselskabsregnskab

- 21** Totalindkomstopgørelse
- 22** Pengestrømsopgørelse
- 23** Balance, aktiver
- 24** Balance, passiver
- 25** Egenkapitalopgørelse
- 27** Noter
- 72** Ledelsespåtegning
- 73** Revisors erklæringer

HOVEDPUNKTER

- I 2013 realiserede Hartmann som forventet en omsætning på 1.579 mio. kr. (2012: 1.544 mio. kr.) og et driftsresultat* på 148 mio. kr. (2012: 114 mio. kr.). Overskudsgraden* lå i den øvre ende af det forventede interval og udgjorde 9,4% (2012: 7,4%).
- Pengestrømme fra driftsaktivitet blev 177 mio. kr. (2012: 153 mio. kr.) med et afkast af den investerede kapital på 23,0% (2012: 16,7%).
- Bestyrelsen indstiller, at der udbetales et udbytte på 9,50 kr. pr. aktie (2012: 9,50 kr.) svarende til 78% af årets overskud (2012: 72%).
- I Europa var udviklingen stabil med en omsætning på 1.287 mio. kr. (2012: 1.277 mio. kr.) og en stigning i driftsresultatet til 109 mio. kr. (2012: 83 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 8,5% (2012: 6,5%).
- I Nordamerika fortsatte væksten med en omsætning på 292 mio. kr. (2012: 267 mio. kr.) og et driftsresultat på 63 mio. kr. (2012: 56 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 21,6% (2012: 20,8%).
- Det europæiske produktionsnetværk gennemgik en strømlining, som omfattede lukning af den finske fabrik og en ledelsesmæssig effektivisering på de øvrige europæiske fabrikker. I Nordamerika blev udvidelsen af den eksisterende produktionskapacitet påbegyndt.
- Ulrik Kolding Hartvig tiltrådte 1. januar 2014 som administrerende direktør for Hartmann.
- I 2014 forventes omsætningen at udgøre 1,6-1,7 mia. kr. og overskudsgraden 9,0-10,5%.

* Driftsresultat refererer til resultat af primær drift før særlige poster og overskudsgrad til overskudsgrad før særlige poster.

STRATEGIEN SKABER RESULTATER

Hartmann har i 2013 skabt resultater af arbejdet med strategien 'Competitive edge – driving growth'. Forretningen er solidt funderet, konkurrenceevnen styrket og Hartmanns førende position fastholdt.

Vi har leveret positive resultater baseret på driftsforbedringer og en stabil udvikling i Europa samt fortsat fremgang i Nordamerika. I Europa har det målrettede arbejde med produktporteføljen givet resultat i form af en højere andel af premiumprodukter; ligesom investeringer i produktion og drift har udmøntet sig i en øget indtjening. I Nordamerika forløber den iværksatte kapacitetsudvidelse planmæssigt, og vi ser frem til at kunne imødekomme den stigende efterspørgsel og styrke vores position i dette attraktive marked.

Vores nyeste produkt, imagic²®, kom i handlen i 2013, og vi oplever god efterspørgsel. Mange af vores kunder har en klar præference for vores premiumprodukter, hvilket afspejler forbrugernes ønsker og holdninger til ægemballage. Netop på dette område har vi i 2013 opnået ny og værdifuld viden, som kan anvendes aktivt i markedsføringen af æg og således også kommer vores kunder til gavn.

I den sammenhæng spiller Hartmanns profil som en bæredygtig og ansvarlig virksomhed en væsentlig rolle, og vi søger til stadighed at skærpe profilen yderligere. I 2013 medførte det blandt andet lancering af FSC-certificerede produkter og et nyt ambitiøst mål for Hartmanns CO₂-ækvivalente udledning.

Vi vil i 2014 se yderligere resultater af strategien og forventer en stadigt stigende indtjening. Det er en forudsætning for væksten, at vi sikrer overensstemmelse mellem kapacitet, portefølje og efterspørgsel. Derfor vil vi også i 2014 foretage investeringer i maskiner og udstyr, hvor dette er nødvendigt for at understøtte indsatsen på markederne i Europa og Nordamerika, ligesom vi ser på mulighederne på andre globale vækstmarkeder.

Udviklingen i 2013 er et godt udgangspunkt for at opstille nye indsats- og fokusområder for Hartmann baseret på de leverede resultater og vores forventninger for 2014.

Agnete Raaschou-Nielsen
Bestyrelsesformand

Ulrik Kolding Hartvig
Adm. direktør

HOVED- OG NØGLETAL

mio. kr.

Koncern	2013	2012	2011	2010	2009
Totalindkomstopgørelse					
Nettoomsætning	1.579	1.544	1.488	1.483	1.380
Resultat af primær drift før særlige poster	148	114	124	73	79
Særlige poster	(39)	0	0	0	(12)
Finansielle poster, netto	(15)	(8)	(16)	(11)	(19)
Resultat før skat	95	107	108	62	49
Årets resultat	86	93	76	50	36
Totalindkomst	77	104	26	53	51
Pengestrømme					
Pengestrømme fra driftsaktivitet	178	153	155	144	76
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(112)	(57)	(35)	(55)	(94)
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(86)	(46)	(108)	(32)	(22)
Pengestrømme i alt	(20)	51	12	58	(40)
Balance					
Aktiver	1.126	1.141	1.108	1.225	1.216
Investeringer i materielle aktiver	115	62	41	59	90
Investeret kapital	689	655	652	733	786
Nettoarbejdskapital	155	131	116	128	151
Rentebærende gæld	138	137	171	275	339
Egenkapital	612	600	560	549	508
Nøgletal i %					
Overskudsgrad	9,4	7,4	8,3	4,9	5,7
Afkast af investeret kapital (ROIC)	23,0	16,7	17,6	9,5	8,5
Egenkapitalforrentning	14,9	15,7	13,4	9,5	7,7
Egenkapitalandel	54,4	52,6	50,6	44,8	41,7
Gearing	22,6	22,8	30,5	50,0	66,8
Aktierelaterede nøgletal					
Antal aktier, stk. (ultimo, ekskl. egne aktier)	6.915.090	6.915.090	6.915.090	6.915.090	6.915.090
Antal aktier, stk. (gennemsnitligt, ekskl. egne aktier)	6.915.090	6.915.090	6.915.090	6.915.090	6.915.090
Resultat pr. aktie, kr. (EPS)	12,4	13,4	11,0	7,2	5,2
Pengestrøm pr. aktie, kr.	25,7	22,2	22,4	20,8	11,0
Udbytte pr. aktie, kr. (foreslået)	9,50	9,50	9,25	2,25	1,50
Indre værdi pr. aktie, kr.	88,5	86,8	81,0	79,4	73,4
Børskurs pr. aktie, kr.	167,0	110,5	101,0	76,0	95,0
Børskurs/indre værdi pr. aktie	1,9	1,3	1,2	1,0	1,3
Price/earnings	13,4	8,3	9,2	10,5	18,3
Udbytteandel, %	77,5	72,0	85,0	31,6	29,4
Markedsværdi	1.154,8	764,1	698,4	525,5	656,9
Medarbejdere					
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	1.487	1.506	1.489	1.543	1.553

Resultat pr. aktie er beregnet i overensstemmelse med IAS 33, jf. note 14. Øvrige nøgletal er beregnet efter Finansanalytikerforeningens 'Anbefalinger & Nøgletal 2010', jf. note 38.

UDVIKLINGEN I 2013

UDVIKLINGEN I 4. KVARTAL 2013

Omsætningen udgjorde 410 mio. kr. i 4. kvartal 2013 (2012: 402 mio. kr.). Den europæiske forretning bidrog med 337 mio. kr. (2012: 331 mio. kr.), og i Nordamerika var omsætningen 73 mio. kr. (2012: 71 mio. kr.).

I 4. kvartal steg driftsresultatet til 44 mio. kr. (2012: 28 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 10,8% (2012: 7,0%). I Europa steg driftsresultatet til 37 mio. kr. (2012: 20 mio. kr.) og overskudsgraden til 10,8% (2012: 6,1%), mens den nordamerikanske forretnings driftsresultat udgjorde 14 mio. kr. (2012: 14 mio. kr.), og overskudsgraden var 18,9% (2012: 20,0%).

De samlede pengestrømme fra driftsaktivitet var 34 mio. kr. (2012: 43 mio. kr.), og pengestrømme fra investeringsaktivitet var -51 mio. kr. (2012: -15 mio. kr.). Pengestrømme fra finansieringsaktivitet var -42 mio. kr. (2012: 13 mio. kr.).

TOTALINDKOMSTOPGØRELSE 2013

Nettoomsætning

Den samlede omsætning steg til 1.579 mio. kr. (2012: 1.544 mio. kr.) og indfrie således forventningen om 1,5-1,6 mia. kr. i 2013. Både den europæiske og den nordamerikanske forretning bidrog til væksten.

Europa

I Europa steg omsætningen til 1.287 mio. kr. (2012: 1.277 mio. kr.) primært drevet af en øget andel af premiumprodukter samt en positiv udvikling i den gennemsnitlige salgspris. Indsatsen for at optimere produktporteføljen sikrede den positive udvikling og medførte samtidig et fald i afsætningen af detailemballage i standardsegmentet samt en lavere andel af transportemballage i overensstemmelse med strategien.

Den øvrige omsætning i Europa udgjorde 115 mio. kr. (2012: 120 mio. kr.) og afspejlede et fortsat højt aktivitetsniveau i Hartmann Technology i 2013.

Nordamerika

Hartmanns nordamerikanske forretning fortsatte den positive udvikling i 2013 og realiserede en omsætning på 292 mio. kr. (2012: 267 mio. kr.). Salget blev styrket på tværs af produktsegmenterne, og andelen af premiumprodukter steg. Omsætningen var særligt positivt påvirket af mersalg til eksisterende kunder med afsæt i en øget kapacitetsudnyttelse, mens valutakursudviklingen, ved omregning til danske kroner, bidrog negativt.

Driftsresultat

I 2013 steg driftsresultatet til 148 mio. kr. (2012: 114 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 9,4% (2012: 7,4%). Overskudsgraden indfrie således forventningerne, som blev opjusteret til 8,5-9,5% i delårsrapporten for de første 3 kvartaler af 2013. Den positive udvikling var drevet af fremgang i både den europæiske og nordamerikanske forretning.

Europa

I Europa steg driftsresultatet til 109 mio. kr. i 2013 (2012: 83 mio. kr.), og overskudsgraden udgjorde 8,5% (2012: 6,5%). Indsatsen for at forbedre den europæiske forretnings resultater blev intensiveret, og arbejdet skabte positive resultater i 2013. Effektiviseringsindsatsen fortsætter i 2014 med henblik på at fastholde den positive udvikling og forbedre resultaterne yderligere.

Forbedringen af driftsresultatet var væsentligst drevet af den vellykkede indsats for at øge andelen af premiumprodukter samt effektiv-

UDVALGTE HOVED- OG NØGLETAL, MIO. KR.*

	4. kvartal 2013	3. kvartal 2013	2. kvartal 2013	1. kvartal 2013	4. kvartal 2012
Nettoomsætning	410	376	370	423	402
Resultat af primær drift før særlige poster	44	39	21	44	28
Finansielle poster, netto	(3)	(4)	(7)	0	(3)
Periodens resultat	38	32	13	4	30
Pengestrømme i alt	(59)	11	4	24	41
Overskudsgrad, %	10,8	10,5	5,7	10,3	7,0

* De udvalgte hoved- og nøgletal er ikke reviderede.

Driftsresultatet steg med 30% til 148 mio. kr. som følge af effektivisering og en vellykket indsats for at øge andelen af premiumprodukter.

seringen af produktionen, mens højere energi- og papirpriser bidrog negativt til udviklingen.

Nordamerika

Den nordamerikanske forretning øgede driftsresultatet til 63 mio. kr. (2012: 56 mio. kr.) og overskudsgraden til 21,6% (2012: 20,8%).

Omsætningsvæksten og den højere andel af premiumprodukter samt lavere papirpriser drev den fortsatte forbedring af driftsresultatet. Højere energipriser og transportomkostninger samt en mindre stigning i de faste omkostninger bidrog negativt til udviklingen.

Koncernfunktioner

Omkostningerne til koncernfunktioner var 24 mio. kr. i 2013 (2012: 25 mio. kr.).

Særlige poster

I 2013 udgjorde særlige poster samlet -39 mio. kr. (2012: 0 mio. kr.), jf. note 11. Lukningen af fabrikken i Finland medførte særlige poster på -33 mio. kr., og fratrædelsesgodtgørelse til tidligere adm. direktør Michael Rohde Pedersen udgjorde -6 mio. kr.

Finansielle poster

Som følge af negative kursreguleringer steg finansielle poster til -15 mio. kr. i 2013 (2012: -8 mio. kr.).

Årets resultat

Resultatet før skat var 95 mio. kr. (2012: 107 mio. kr.), og skat af årets resultat udgjorde -9 mio. kr. (2012: -14 mio. kr.) svarende til en effektiv skattesats på 10% (2012: 13%), jf. note 13. Årets skat er positivt påvirket af en forventet højere udnyttelsesgrad af fremførbare underskud i Nordamerika.

Årets resultat efter skat udgjorde 86 mio. kr. (2012: 93 mio. kr.).

Totalindkomst

I 2013 var totalindkomsten 77 mio. kr. (2012: 104 mio. kr.). Årets totalindkomst er påvirket med -21 mio. kr. (2012: 18 mio. kr.) som følge af omregning af nettoaktiver i udenlandske dattervirksomheder til danske kroner.

Investeringer og pengestrømme

Ultimo 2013 udgjorde Hartmanns materielle og immaterielle aktiver 547 mio. kr. (2012: 539 mio. kr.). Investeringer udgjorde 115 mio. kr. (2012: 62 mio. kr.) og afskrivninger 77 mio. kr. (2012: 85 mio. kr.). Investeringerne blev øget planmæssigt i Nordamerika, hvor udvidelsen af den eksisterende produktionskapacitet blev iværksat i 2013, og i Europa, hvor der fortsat var fokus på produktionsoptimering og tilførsel af kapacitet.

De samlede pengestrømme fra driftsaktivitet steg til 178 mio. kr. i 2013 (2012: 153 mio. kr.).

I 2013 udgjorde pengestrømmene fra investeringsaktivitet -112 mio. kr. (2012: -57 mio. kr.). De samlede pengestrømme fra drifts- og investeringsaktivitet var således 66 mio. kr. i 2013 (2012: 96 mio. kr.).

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet var -86 mio. kr. (2012: -46 mio. kr.) som følge af afdrag på langfristede gældsforpligtelser.

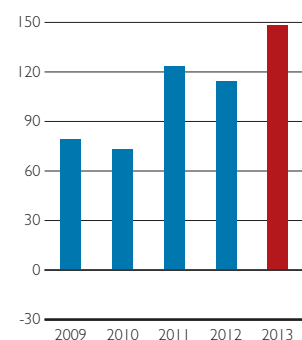
Ultimo 2013 udgjorde den rentebærende gæld 138 mio. kr. (2012: 137 mio. kr.).

Det finansielle beredskab er tilfredsstillende og udgjorde 333 mio. kr. ultimo 2013.

DRIFTSRESULTAT

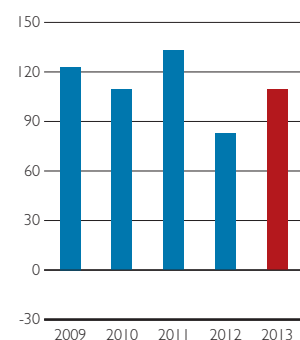
KONCERN

Mio. kr.

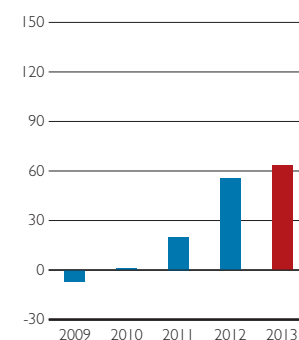
EUROPA

Mio. kr.

NORDAMERIKA

Mio. kr.

Bestyrelsen foreslår et udbytte på 9,50 kr. pr. aktie svarende til en **udbytteandel på 78%**.

BALANCE

Ved udgangen af 2013 udgjorde de samlede aktiver 1.126 mio. kr. (2012: 1.141 mio. kr.).

ROIC

Afkastet af den investerede kapital steg til 23,0% i 2013 mod 16,7% i 2012.

Målsætningen for Hartmanns drift og investeringer er, at aktionærene løbende sikres et attraktivt afkast af den investerede kapital på mindst 15%.

Egenkapital

Ved årets udgang udgjorde egenkapitalen 612 mio. kr. (2012: 600 mio. kr.) og egenkapitalandelen 54% (2012: 53%), mens gearingen var 23% (2012: 23%).

Resultatet pr. aktie blev 12,4 kr. i 2013 (2012: 13,4 kr.). Bestyrelsen vil på generalforsamlingen den 8. april 2014 foreslå en udbyttebetaling på 9,50 kr. pr. aktie (2012: 9,50 kr.) svarende til en udbytteandel på 78% (2012: 72%).

MODERSELSKAB 2013

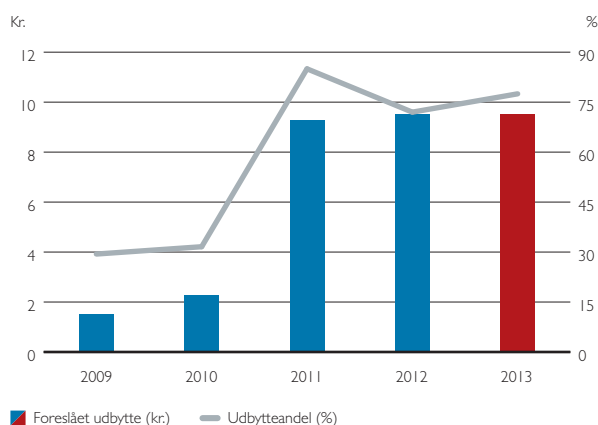
Moderselskabets omsætning var 1.251 mio. kr. i 2013 (2012: 1.210 mio. kr.), og driftsresultatet udgjorde 35 mio. kr. (2012: -2 mio. kr.). Forbedringen i driftsresultatet skyldes primært en øget andel af solgte premiumprodukter samt vellykkede effektiviseringstiltag.

Årets resultat udgjorde 108 mio. kr. (2012: 71 mio. kr.). Udover det forbedrede driftsresultat er årets resultat primært påvirket af en stigning i modtagne udbyttebetalinger fra dattervirksomheder, hvilket delvist er opvejet af en stigning i skat af årets resultat, som udgør -66 mio. kr. (2012: -19 mio. kr.), jf. note 13.

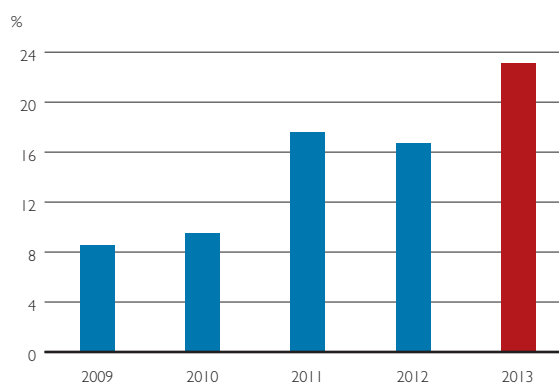
BEGIVENHEDER EFTER BALANCEDAGEN

Ulrik Kolding Hartvig tiltrådte 1. januar 2014 som administrerende direktør for Hartmann.

UDBYTTE

ROIC

FORVENTNINGER

Den moderate vækst på Hartmanns markeder for ægemballage i støbepap forventes at fortsætte i de kommende år i takt med udbredelsen af internationale detailhandelskæder på mindre modne markeder.

Prisniveauet på Hartmanns markeder har været relativt stabilt i 2013, og der forventes ikke større udsving i 2014.

Udgangspunktet for Hartmanns drift og investeringer er, at aktionærene løbende kan sikres et attraktivt afkast af den investerede kapital (ROIC >15%).

Forventninger til 2014

Arbejdet med strategien skabte i 2013 et solidt fundament for fremtidig vækst. Innsatsen for yderligere at styrke konkurrenceevnen vil i 2014 være koncentreret om følgende:

- **Kundefokus**

Skabe en fortsat stærkere tilknytning til detailkæder, distributører og producenter samt arbejde målrettet med at udbrede premiumprodukterne.

- **Effektivisering**

Øge effektiviteten gennem fortsat optimering af arbejds- og produktionsprocesserne samt øget anvendelse af robotteknologi.

- **Kapacitet**

Investere i maskiner og udstyr, der muliggør bæredygtig vækst gennem øget kapacitet.

Nettoomsætningen for 2014 forventes at udgøre 1,6-1,7 mia. kr. som følge af den forventede markeds-, pris- og kapacitetsudvikling.

I 2014 forventes overskudsgraden at udgøre 9,0-10,5% på baggrund af effekten af de strategiske tiltag. Alle forretningsområder forventes at bidrage positivt til udviklingen.

Som følge af sæsonudsving er driftsresultatet normalt højere i 1. og 4. kvartal end i 2. og 3. kvartal.

De samlede anlægsinvesteringer forventes at udgøre 120-140 mio. kr. mod 115 mio. kr. i 2013 som følge af et øget fokus på at effektivisere produktionen. Beløbet omfatter investering i udvidelse af den eksisterende produktionskapacitet i Europa og Nordamerika.

Målsætninger for 2015

I det kommende år er der fortsat fokus på at styrke konkurrenceevnen og øge markedsandelen i udvalgte vækstmarkeder. Hartmann har fastsat målsætninger om i 2015 at opnå en omsætning på 1,7-1,8 mia. kr. og en overskudsgrad i intervallet 9,5-11% afhængigt af eksterne faktorer som udsving i råvarepriser og valutakurser. Udviklingen i forretningen samt resultaterne af effektiviseringsindsatsen har givet anledning til en justering af målsætningen for overskudsgraden, som tidligere var 8-11%.

Forudsætninger

Hartmanns forventninger til omsætning og overskudsgrad i 2014 er baseret på den nuværende sammensætning af koncernens aktiviteter. Derudover forudsættes det, at de samlede omkostninger til råvarer samt salgspriserne forbliver relativt stabile på niveauet ved aflæggelsen af denne årsrapport. Afvigelser i forhold til disse forudsætninger kan få indflydelse på resultatet for 2014.

Driftsresultatet og overskudsgraden er primært eksponeret mod udviklingen i råvarepriser og valutakurser. Hartmanns primære valutaeksponering er afdækket for de første ni måneder af 2014.

Udsagn om fremtiden

Udsagnene om fremtiden i denne årsrapport afspejler Hartmanns nuværende forventninger til fremtidige begivenheder og økonomiske resultater. Udsagnene er i sagens natur forbundet med usikkerhed, og de opnåede resultater kan derfor afvige fra forventningerne. Forhold, som kan medføre, at de opnåede resultater afviger fra forventningerne, er blandt andet – men ikke begrænset til – udviklingen i konjunkturerne og på de finansielle markeder; ændringer i love og regler på Hartmanns markeder; udvikling i efterspørgsel efter produkter, konkurrenceforhold samt råvarepriser. Se i øvrigt afsnittet om risikoforhold og note 34.

FORVENTNINGER OG MÅLSÆTNINGER

	2014	2015
Omsætning	1,6-1,7 mia. kr.	1,7-1,8 mia. kr.
Overskudsgrad	9,0-10,5%	9,5-11%

STRATEGI

Hartmann fortsatte arbejdet med strategien 'Competitive edge – driving growth' og accelererede den positive udvikling i 2013. Ved årets begyndelse havde virksomheden et godt udgangspunkt for fortsat vækst og værdiskabelse. En målrettet effektivering af strategien styrkede konkurrenceevnen og fastholdt Hartmanns førerposition inden for udvikling, markedsføring og salg af ægemballage i støbepap.

Virksomhedens organiske vækst er i vid udstrækning drevet af den igangværende styrkelse af markedspositionen i Nordamerika, globale megatrends som tiltagende urbanisering og stigende forbrug samt den demografiske udvikling i de europæiske vækstmarkeder. Indsatsen for at skabe yderligere vækst vil også i den kommende periode blive kombineret med tiltag, som skal nedbringe omkostningsniveauet og forbedre konkurrenceevnen.

I de kommende år vil Hartmann fortsætte denne udvikling og skabe bæredygtig vækst med udgangspunkt i koncernens lange erfaring, teknologiske viden og stærke kundefokus samt solide relationer til detailkæder og distributører på både de modne markeder og i vækstmarkederne.

Hartmann er blevet en stadig mere fokuseret virksomhed som et resultat af indsatsen i 2013 under overskrifterne kundefokus, effektivisering og kapacitet.

KUNDEFOKUS

Lanceringen af imagic^{2®} i detailhandlen i Europa markerede et afgørende skridt i Hartmanns porteføljestrategi om at øge andelen af premiumprodukter. Interessen for denne type ægemballage er tiltagende, og indsatsen for at rådgive kunderne og samarbejde om udvikling af nye produkter og markedsføringstiltag viser gode resultater.

Der fokuseres løbende på at styrke forholdet til detailkæderne og tilpasse produktporteføljen til kundernes efterspørgsel. I den forbindelse skaber Hartmann værdi for kunderne med dyb indsigt i forbrugernes holdninger og adfærd, når de køber æg. I 2013 opnåede virksomheden værdifuld ny viden på området via en omfattende international forbrugerundersøgelse, der indgår som et strategisk værktøj i samarbejdet med kunderne.

”Der er opnået gode resultater med proces- og produktionseffektivisering i Europa i de senere år - og indsatsen fortsætter i 2014.”

EFFEKTIVISERING

I 2013 gennemførte Hartmann en optimering og effektivisering af det europæiske produktionsnetværk. Produktionsaktiviteterne i Finland blev afviklet, og fabrikken i Varkaus lukkede endeligt i oktober.

Kunderne betjenes nu af de øvrige fabrikker i Europa, og salget i Europa er ikke påvirket af lukningen.

Desuden blev der gennemført en række ledelses- og organisationsændringer på de øvrige fabrikker i Europa for at effektivisere og forenkle produktionsnetværket. I marts blev ledelsen af fabrikkerne i Ungarn og Kroatien sammenlagt, og i oktober fulgte sammenlægningen af ledelsen på fabrikkerne i Tyskland og Danmark. Tiltagene har øget videndelingen og skabt større handlekraft og synergi.

”Arbejdet med strategien styrkede konkurrenceevnen i 2013. Hartmann fastholdt sin førerposition og forbedrede indtjeningen ved at fokusere på kunder, effektivisering og kapacitet.”

KAPACITET

I Nordamerika blev der i 2013 iværksat en udvidelse af den eksisterende produktionskapacitet for at kunne imødekomme kundernes efterspørgsel og yderligere styrke markedspositionen. Øget kapacitet i den stærke og lønsomme forretning i Nordamerika skal bidrage til at skabe bæredygtig vækst og sikre fortsat fremgang. Udviklingen i den nordamerikanske forretning i 2013 og de positive tilbagemeldinger fra eksisterende og nye kunder skaber et solidt grundlag for udvidelsen, som forventes fuldt implementeret i 2014.

I den europæiske forretning arbejdes der målrettet med at optimere kapaciteten på baggrund af de gode resultater af den proces- og produktionseffektivisering, der er gennemført i de senere år. Indsatsen skal skabe det rette grundlag for vækst og sikre overensstemmelse mellem kapacitet, portefølje og efterspørgsel.

COMPETITIVE EDGE

Hartmann gennemfører løbende strategiske tiltag, der skal styrke konkurrenceevnen og skabe en mere effektiv og strømlinet virksomhed. Disse tiltag kan inddeles i nedenstående indsatsområder.

Operational Excellence

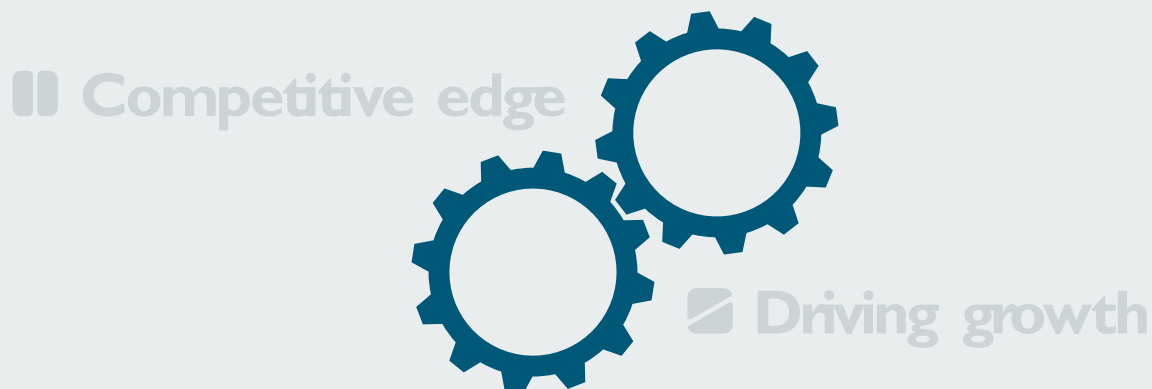
Optimere produktionen og effektivisere arbejdsgange for at nedbringe omkostningerne, forbedre kvaliteten og øge arbejdssikkerheden.

Stærke kompetencer

Opbygge specialistviden, faglige kvalifikationer og erfaring inden for udvikling, markedsføring og salg af ægemballage i støbepap for at fastholde og udbygge markedspositionen.

One Company

Skabe en fælles stærk virksomhedskultur, der knytter forretningsområderne stadig tættere sammen og sikrer handlekraft på tværs af organisationen.

DRIVING GROWTH

Hartmann skaber bæredygtig vækst med afsæt i virksomhedens stærke markedsposition og konkurrenceevne. Tiltagene kan inddeles i nedenstående indsatsområder.

Stærk position i Nordamerika

Styrke markedspositionen i Nordamerika ved at udvide produktionskapaciteten og øge afsætningen til eksisterende og nye kunder.

Fokus på vækstmarkeder

Forfølge vækstmulighederne i de mindre modne markeder i Øst- og Sydøsteuropa i takt med detailkædernes udbredelse i disse områder samt se på mulighederne på globale vækstmarkeder uden for Europa og Nordamerika.

Konsolidering i modne markeder

Fastholde og øge markedsandelen i de modne europæiske markeder med afsæt i Hartmanns veletablerede brand og den høje produktkvalitet samt udbygge eksisterende og etablere nye kundeforhold.

MARKEDER OG PRODUKTER

Hartmann er førende inden for kerneforretningsområdet, som er udvikling og fremstilling af ægemballage i støbepap, primært til markederne i Europa og Nordamerika.

Derudover har Hartmann Technology en førende position inden for udvikling, produktion og salg af maskiner og teknologi til fremstilling af støbepapemballage uden for Hartmanns markeder.

Stabil vækst på Hartmanns markeder

Efterspørgslen efter ægemballage afspejler i høj grad forbruget af æg, som er ganske stabilt og ikke i væsentlig grad påvirket af konjunktursving. Derimod er der en vis sæsonbetonet efterspørgsel omkring jul og påske.

Hartmanns primære europæiske og nordamerikanske markeder for færdigpakkede æg til detailhandlen er modne og relativt velkonsoliderede med moderat vækst i forbruget af æg og med få store og mange mellemstore aktører.

På de mindre udviklede markeder i Øst- og Sydøsteuropa er efterspørgslen drevet af faktorer som befolkningstilvækst, økonomisk udvikling, urbanisering og en løbende professionalisering af detailhandlen.

"I 2013 tilpassede Hartmann produktporteføljen og øgede andelen af premiumprodukter, hvilket giver kunderne mulighed for at differentiere deres detailudbud."

Bæredygtighed integreret i forretningen

Bæredygtighed er en integreret del af Hartmanns forretningsmodel og en væsentlig parameter i markedsføringen. Det er et vigtigt element for forbrugere og detailkæder på de modne markeder, og Hartmann var den første producent til at tilbyde FSC-certificerede produkter og detailemballage, som gennem et samarbejde med organisationen Climate Partner om reetablering af skovområder i Mozambique markedsføres som CO₂-neutrale.

"Hartmanns unikke viden om forbrugeradfærd gør virksomheden til en stærk sparringspartner for detailhandlen."

Med lanceringen af et udbud af FSC-certificerede produkter i 2013 har virksomheden imødekommet et behov hos kunder og forbrugere, som dermed får sikkerhed for både ansvarlig omgang med råvarer og ansvarlig skovdrift.

Det nye udvalg af FSC-mærkede såvel som de CO₂-neutrale produkter giver kunderne unikke markedsføringsmuligheder og bidrager til at styrke positionen som den foretrukne leverandør af bæredygtig ægemballage på det europæiske marked.

Styrket produktportefølje

I 2013 er der arbejdet målrettet med at tilpasse produktporteføljen og øge andelen af premiumprodukter. Dette giver kunderne mulighed for at differentiere deres detailudbud og optimere værdien ved at tilbyde forbrugerne et mere sofistikeret emballagedesign.

Hartmanns imagic-produktserie har gennem en række år sat standarden for kvalitetsemballage. I 2013 kom det nye, innovative produkt imagic² i handlen, og Hartmann har modtaget særdeles positive tilbagemeldinger fra kunderne. Der er stigende efterspørgsel efter imagic², som i betydelig grad har bidraget til at styrke produktporteføljen og øge andelen af premiumprodukter.

I 2013 har Hartmann således eksekveret på den strategiske målsætning om at øge værditilvæksten i højere grad end volumen.

Ny viden om forbrugeradfærd

Detailhandlen udvikler løbende udbuddet af æg for at imødekomme og være på forkant med forbrugernes efterspørgsel. I den forbindelse er det afgørende, at æg med forskellige egenskaber og priser markedsføres og præsenteres forskelligt. Hartmann arbejder tæt sammen med en række store detailkæder, som efterspørger viden om markedsføring af æg.

I den henseende har resultaterne af en omfattende undersøgelse, som Hartmann fik foretaget i 2013, givet en unik indsigt i forbrugeradfærd og -holdninger med hensyn til køb af æg, herunder præference for ægemballage i støbepap. Denne viden giver kunderne nye muligheder for at påvirke forbrugerne i detailhandlen.

RISIKOFORHOLD

Hartmann er udsat for en række driftsrisici, som virksomheden løbende forholder sig aktivt til. Direktionen har ansvaret for at identificere samt styre risici inden for de af bestyrelsen godkendte politikker. Direktionen gennemgår derudover i samarbejde med revisionsudvalget de risici, som kan påvirke Hartmanns operationelle og finansielle mål. Formålet med risikostyringen er at identificere de forskellige risikoområder, fastlægge håndteringen af risici samt sikre en optimal balance mellem risiko og afkast.

KOMMERCIELLE RISICI

Afhængighed af kunder

Hartmanns kundeportefølje er veldiversificeret og fordelt på en række store kunder samt et større antal mindre kunder. Det forventes, at kundeporteføljen vil udvikle sig mod færre og større kunder, og at Hartmann i fremtiden vil blive mere afhængig af denne kundegruppe.

Efterspørgslen efter æg

Kerneforretningen består i salg af ægemballage, som påvirkes af efterspørgslen efter æg. Forbruget af æg kan påvirkes af en lang række faktorer, der er uden for Hartmanns kontrol, herunder forbrugernes sundhedsopfattelser, frygt for potentielle helbredsmæssige effekter af sygdomme blandt læggehøns mv. Forbruget af æg og dermed efterspørgslen efter Hartmanns produkter har historisk været robust over for nedgang i den økonomiske vækst.

”Forbruget af æg og dermed efterspørgslen efter Hartmanns produkter har historisk været robust over for nedgang i den økonomiske vækst.”

Afhængighed af leverandører

Hartmann benytter en række leverandører af returpapir, energi og andre råvarer, som anvendes i produktionen. Hvis aftalerne med en eller flere af disse leverandører ophæves eller misligholdes, eller leverandørerne af andre årsager undlader at leve op til deres forpligtelser, kan det betyde, at virksomheden enten ikke får leveret de nødvendige råvarer eller bliver nødt til at foretage køb fra alternative leverandører, hvilket ikke nødvendigvis kan ske på samme vilkår.

Hartmann har indgået aftaler med flere forskellige leverandører af returpapir, energi og andre råvarer, og desuden er spredningen af produktionen på en række fabrikker i Europa medvirkende til at sikre fleksibilitet i forhold til enkeltleverancer.

Udsving i råvarepriser

Hartmann er afhængig af indkøbspriserne på de råvarer, som indgår i produktionen. I særdeleshed er virksomheden eksponeret for udsving i indkøbsprisen på returpapir og energi (elektricitet og gas), som er de væsentligste råvarer i produktionen.

Muligheden for at begrænse resultatfølsomheden i forhold til prisudviklingen på returpapir er begrænset, hvis leverancerne af de fornødne mængder skal sikres og fastholdes. Der substitueres i et vist omfang mellem papirtyper, når det er prismæssigt fordelagtigt.

Hartmann indgår løbende fastprisaftaler med energileverandører for typisk 6 eller 12 måneder for en væsentlig del af energiforbruget. Det er dog ikke muligt at indgå fastprisaftaler med energileverandører i alle de lande, hvor Hartmann opererer.

Der arbejdes målrettet på at nedbringe følsomheden over for udsving i råvarepriserne gennem løbende implementering af teknologiske forbedringer og optimering af arbejdsprocesser.

MILJØMÆSSIGE OG SOCIALE RISICI

Miljømæssige risici

Hartmanns aktiviteter, herunder produktion, salg, anvendelse, opbevaring og bortskaffelse af produkter, er underlagt en række miljømæssige love og regler. De miljømæssige risici overvåges både lokalt og fra hovedkontoret. Ledelsesmodellen STEP® Environment sikrer effektivt og professionelt, at belastninger af det eksterne miljø enten forebygges, afhjælpes eller nedbringes til et minimum. Hartmann anvender og forventer også fremover at skulle anvende betydelige ressourcer på at efterleve og overholde miljømæssige love og regler i de lande, hvor virksomheden har aktiviteter.

*Alle europæiske produktionsanlæg er certificeret i henhold til **ISO 14001**.*

Hartmann er blandt andet omfattet af regler om begrænsning af støj, regler for udledning af spildevand, bortskaffelse af affald samt underlagt EU's CO₂-kvoteordning. Det er virksomhedens politik at drive alle produktionsanlæg på en miljømæssigt forsvarlig måde og i overensstemmelse med bæredygtighedsprincipperne og ledelsesmodellen for miljø. De europæiske produktionsanlæg er alle ISO 14001-certificerede.

Læs mere om bæredygtig udvikling under 'Samfundsansvar' og på csr2013.hartmann-packaging.com.

Sociale relationer og risici

Sikring af medarbejdernes sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, beskyttelse af menneskelige værdier i det omgivende samfund samt beskyttelse af de mennesker, der er i kontakt med Hartmann eller med Hartmanns produkter, har høj prioritet. Ledelsesmodellen STEP® Human sikrer, at sundheden og sikkerheden på arbejdspladsen lever op til koncernens krav. Ledelsesmodellen medfører endvidere, at Hartmann håndterer sit sociale ansvar på en effektiv måde og optræder som en ansvarlig virksomhed i de lande, hvor virksomheden opererer.

FORSIKRINGSFORHOLD

Hartmann har et omfattende forsikringsprogram, der afspejler omfanget af aktiviteterne samt disses geografiske placering. Forsikringsprogrammet gennemgås årligt med en forsikringsmægler, og der foretages løbende tilpasninger, som understøtter virksomhedens udvikling.

Den største enkeltstående risiko er totalskade på en fabrik som følge af brand, idet reetablering af produktionsfaciliteterne vil være tidskrævende og indebære risiko for driftstab samt tab af markedsandele. Hartmann har derfor tegnet en all risk-forsikring for alle produktionsanlæg, som blandt andet omfatter brandskade og driftstab. Herudover arbejdes der systematisk med forebyggelse af skader, og der er i samarbejde med en forsikringsmægler implementeret et Risk Management-program. Hartmanns forsikringsprogram omfatter blandt andet erhvervs- og produktansvar, ejendom og løsøre, driftstab, arbejdsskade, personskade samt miljøansvar.

FINANSIELLE RISICI

Udviklingen i resultat og egenkapital er påvirket af en række finansielle risici, herunder rente-, valuta-, likviditets- og kreditrisici.

Styringen af finansielle risici er koncentreret i koncernfinansfunktionen, der samtidig fungerer som servicecenter for alle dattervirksomheder.

Renteswaps og terminkontrakter anvendes til afdækning af en række af de finansielle risici, der kan henføres til de kommercielle aktiviteter. Hartmann foretager ikke spekulative dispositioner.

De finansielle risici og styringen heraf er uddybet i note 34.

SAMFUNDSANSVAR

Arbejdet med samfundsansvar og resultaterne heraf er beskrevet i Hartmanns Global Compact-fremskridtsrapport for 2013, som i overensstemmelse med årsregnskabslovens §§ 99 a og 99 b kan findes på csr2013.hartmann-packaging.com. Oplysningerne i denne årsrapport er således en beskrivelse af de vigtigste aktiviteter på området i 2013.

Indsatsen inden for samfundsansvar er en integreret del af Hartmanns forretningsmodel og bidrager til langsigtet værdiskabelse samt til at styrke konkurrenceevnen. Hartmann udbyggede i 2013 sin position som den førende udbyder af miljøvenlig og bæredygtig ægemballage i støbepap.

FSC-certificering styrker profilen

I 2013 blev Hartmanns europæiske fabrikker FSC-certificeret som et resultat af den proces, der blev iværksat i 2012. Hartmann kan således tilbyde detailemballage, der er certificeret i henhold til kravene fra Forest Stewardship Council. Mærkningen er kundernes sikkerhed for, at produkterne lever op til internationale krav til ansvarlig skovdrift.

Der er stor interesse for FSC-produkterne hos kunder og forbrugere, som i stigende grad lægger vægt på ansvarlig omgang med råvarer og bæredygtig produktion. FSC-certificeringen er et naturligt led i den løbende styrkelse af Hartmanns profil som en bæredygtig virksomhed.

Indsats for at reducere klimapåvirkningen

Indsatsen for at reducere virksomhedens klimapåvirkning fortsætter, og den CO₂-ækvivalente udledning blev i 2013 nedbragt med 4%. Det sikres løbende, at Hartmanns fabrikker deler relevant viden om udstyr og træning for at optimere ressourceudnyttelsen og minimere klimapåvirkningen.

Gennem en struktureret og koordineret læringsproces og ved hjælp af ny teknologi har Hartmanns medarbejdere indarbejdet processer og metoder, der vil bidrage positivt.

I 2013 påbegyndte Hartmann arbejdet med at nå 2020-målet om at reducere den CO₂-ækvivalente udledning pr. kg. produkt med 25% fra niveauet ved udgangen af 2012. Målet skal blandt andet nås gennem:

- Øget anvendelse af fornybar energi i produktionen
- Investering i ny procesteknologi
- Optimering af eksisterende teknologi

Udbredelse af sikkerhedsstandarder

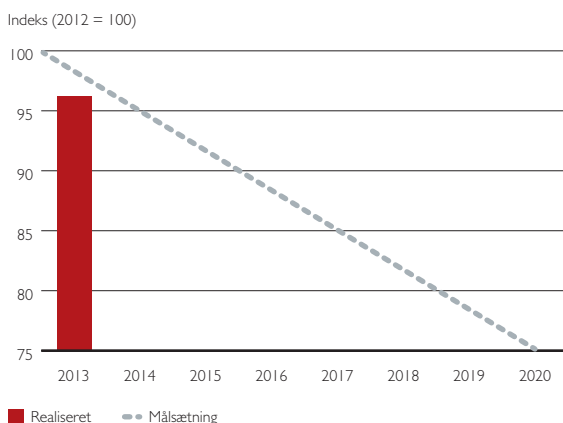
Den fortsatte indsats for at øge sikkerheden gennem fælles sikkerhedsstandarder på de europæiske fabrikker medførte i 2013 et fald på 14% i antallet af arbejdsulykker samt en øget opmærksomhed på registrering af utilsigtede hændelser.

Forbedringen levede ikke op til målsætningen om at reducere antallet af arbejdsulykker med 50%, og indsatsen for på længere sigt helt at eliminere arbejdsulykker bliver nu intensiveret. Hartmann vil fremover rapportere på Lost Time Injuries Frequency Rate (LTI-FR), som afspejler antallet af arbejdsulykker pr. million produktionstimer.

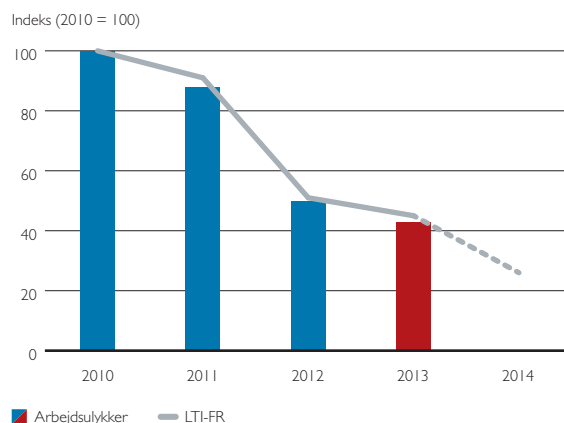
Nye tiltag til sikring af mangfoldighed

Der arbejdes løbende med at sikre mangfoldighed i alle dele af Hartmann, og i 2013 fastsatte bestyrelsen en målsætning om, at andelen af kvinder i bestyrelsen skal øges til mindst 40% af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer senest 1. januar 2017. Derudover vedtog bestyrelsen en politik, som skal øge antallet af det underrepræsenterede køn på øvrige ledelsesniveauer. Indsatsen fortsætter i 2014, og Hartmann vil fremover berette om fremskridt på området i den årlige Global Compact-fremskridtsrapport.

CO₂-ÆKVIVALENT UDLEDNING

ARBEJDSULYKKER

AKTIONÆRINFORMATION

Aktiekapital

Hartmann har en aktieklasse, og hver aktie har en stemme. Dermed har alle aktionærer lige adgang til at stille forslag, deltage, ytre sig og stemme på generalforsamlingen. Aktierne er omsætningspapirer uden indskrænkninger i omsættelighed og udstedes til ihændeher.

Der er ikke sket ændringer i aktiekapitalen i 2013.

Selskabets bestyrelse er af generalforsamlingen bemyndiget til i tiden indtil 9. oktober 2014 at lade Hartmann erhverve op til 10% af selskabets aktier til den til enhver tid gældende børskurs med en afvigelse på indtil 10%.

Hartmann-aktien

Hartmann-aktien begyndte året i kurs 110,5 og sluttede året i kurs 167,0 svarende til en stigning på 51%. Medregnes det betalte udbytte på 9,50 kr. pr. aktie, blev afkastet på Hartmann-aktien 60%.

Hartmann har en pristillerordning, som sikrer, at der til stadighed stilles købs- og salgspriser i Hartmann-aktien.

Fondsbørs	NASDAQ OMX Copenhagen A/S
Indeks	SmallCap
Fondskode	DK0010256197
Kortnavn	HART
Antal aktier	7.015.090
Nominel stykstørrelse pr. aktie	20 kr.
Nominel aktiekapital	140.301.800 kr.
Bloomberg-kode	HART:DC

Ejerkreds

Ved årets udgang havde Hartmann ca. 1.900 navnenoterede aktionærer, som tilsammen repræsenterede 6,5 mio. aktier svarende til 93% af Hartmanns aktiekapital.

Følgende aktionær har over for Hartmann oplyst at besidde 5% eller derover af aktiekapitalen:

- Thornico Holding A/S og hermed nærtstående parter, København, Danmark (68,6%)

Pr. 31. december 2013 havde Hartmann en beholdning af egne aktier på 1,4% af aktiekapitalen.

Pr. 31. december 2013 ejede Hartmanns bestyrelse og direktion 0,2% af aktiekapitalen. Bestyrelsen og direktionen er registreret på Hartmanns insiderliste og har kun mulighed for at handle Hartmann-aktier i en periode på fire uger efter offentliggørelse af regnskabsmeddelelser eller andre tilsvarende finansielle meddelelser, jf. Hartmanns interne regler. Insideres aktiehandler er underlagt indberetningspligt.

Udbytte

Det er bestyrelsens generelle indstilling at udbetale overskydende kapital i form af udbytte eller aktietilbagekøb, så Hartmanns egenkapitalandel som udgangspunkt udgør maksimalt 45%. Udbetaling af kapital vil dog altid ske under hensyntagen til Hartmanns planer for vækst og likviditetsbehov. Bestyrelsen vil på generalforsamlingen den 8. april 2014 foreslå, at der udbetales et udbytte for 2013 på 9,50 kr. pr. aktie (2012: 9,50 kr.), hvilket svarer til 66 mio. kr. og 78% af årets resultat.

Investor relations

Hartmanns mål er at give investorer og analytikere bedst mulig indsigt i de forhold, der vurderes at være relevante for at sikre en effektiv og fair kursdannelse på Hartmann-aktien. Kontakten til analytikere og investorer varetages af direktionen og IR-funktionen og sker under hensyntagen til de lovgivningsmæssige krav og med udgangspunkt i Hartmanns standarder for god selskabsledelse.

Elektronisk kommunikation

Ved udgangen af 2013 indførte Hartmann elektronisk kommunikation med aktionærerne. Elektronisk kommunikation gør det muligt hurtigt og effektivt at indkalde til generalforsamling og udsende relevante oplysninger. Aktionærer kan registrere sig på InvestorPortalen via investor.hartmann-packaging.com.

Finanskalender 2014

6. marts 2014	Årsrapport 2013
8. april 2014	Ordinær generalforsamling
19. maj 2014	Delårsrapport 1. kvartal 2014
21. august 2014	Delårsrapport 2. kvartal 2014
13. november 2014	Delårsrapport 3. kvartal 2014

VIRKSOMHEDSLEDELSE

Hartmanns lovpligtige redegørelse for virksomhedsledelse for regnskabsåret 2013, jf. § 107 b i årsregnskabsloven, kan findes på corporategovernance2013.hartmann-packaging.com.

Redegørelsen omfatter en uddybende beskrivelse af Hartmanns ledelsesstruktur samt en beskrivelse af hovedelementerne i selskabets interne kontrol og risikostyringssystemer i forbindelse med regnskabsaflæggelse. Derudover beskriver redegørelsen Hartmanns stillingtagen til Komiteen for god Selskabsledelses anbefalinger som implementeret i NASDAQ OMX Copenhagens Regler for udstedere af aktier. I 2013 fulgte Hartmann langt hovedparten af anbefalingerne for god selskabsledelse med følgende undtagelser:

- Bestyrelsen har ikke nedsat et egentligt nomineringsudvalg
- Bestyrelsen har ikke nedsat et egentligt vederlagsudvalg

Ledelsesstruktur

Hartmann har en todelt ledelsesstruktur, som består af bestyrelsen og direktionen. Bestyrelsen udpeges af aktionærene og fører tilsyn med direktionen. Bestyrelsen og direktionen er uafhængige af hinanden.

Bestyrelsen varetager selskabets overordnede ledelse og træffer beslutninger om den strategiske udvikling, budgetter, risikoforhold, køb og salg af virksomheder samt større udviklings- og investeringsprojekter. Derudover fastsætter bestyrelsen direktionens ansættelsesvilkår og løn, som består af en fast årlig gage og en kontant præstationsrelateret bonus, der afhænger af de opnåede resultater. Hartmanns vederlagspolitik er tilgængelig på investor.hartmann-packaging.com, og vederlag for 2013 er anført i note 9.

Direktionen ansættes af bestyrelsen og har ansvaret for selskabets daglige ledelse, herunder den driftsmæssige udvikling, resultaterne og den interne udvikling. Direktionen er ansvarlig for at gennemføre strategien og de overordnede beslutninger, som er godkendt af bestyrelsen.

Bestyrelsen har nedsat et egentligt revisionsudvalg, hvis opgaver primært omfatter områderne risikostyring, regnskabsudarbejdelse, økonomisk rapportering og interne kontroller. Udvalget udgøres af mindst 2 bestyrelsesmedlemmer; afholder møder mindst 5 gange årligt og rapporterer regelmæssigt til bestyrelsen.

Ændringer i 2013

På generalforsamlingen i april 2013 valgte aktionærene Steen Parsholt som nyt bestyrelsesmedlem. Peter-Ulrik Plesner genopstillede ikke.

Michael Rohde Pedersen fratrådte sin stilling som administrerende direktør i juni 2013. I oktober 2013 blev Ulrik Kolding Hartvig udnævnt som administrerende direktør med tiltrædelse i januar 2014. I den mellemliggende periode var koncernfinansdirektør Marianne Rørslev Bock konstitueret som administrerende direktør.

BESTYRELSE OG DIREKTION

BESTYRELSE

Agnete Raaschou-Nielsen (1957)

Valgt første gang i 2010
Formand siden 2010

Frem til 2011 direktør i Aalborg Portland A/S. Tidligere adm. direktør i Zacco Denmark A/S og Coca-Cola Tapperierne A/S samt underdirektør i Carlsberg A/S. Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for international procesindustri, produktion, salg, ledelse og økonomi.

Ledelseshverv

Formand: Juristernes og Økonomernes Pensionskasse samt Arkil Holding A/S og et datterselskab.

Næstformand: Investeringsforeningen Danske Invest og 5 øvrige investeringsforeninger samt Novozymes A/S.

Medlem: Aktieselskabet Schouw & Co., Dalhoff Larsen & Horneman A/S, Danske Invest Management A/S, DLH Fonden og Solar A/S.

Antal aktier: 2.000

Walther Vishof Paulsen (1949)

Valgt første gang i 2005
Næstformand siden 2005
Formand for revisionsudvalget

Frem til 2000 koncernfinansdirektør og medlem af direktionen i Carlsberg A/S. Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for generel ledelse samt økonomi og finans.

Ledelseshverv

Medlem: Arkil Holding A/S og et datterselskab, Det Obelske Familiefond, Gerda og Victor B. Strands Fond (Toms Gruppens Fond) samt Investeringsforeningen Danske Invest og 5 øvrige investeringsforeninger.

Antal aktier: 1.255

Niels Hermansen (1953)

Valgt første gang i 2006

Direktør i Stjerneskanen Holding ApS. Frem til 2005 adm. direktør i emballagevirksomheden Neoplex/Mondi Packaging Nyborg A/S og forinden i Fritz Hansen A/S. Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for generel virksomhedsledelse i proces- og emballageindustrien.

Ledelseshverv

Formand: Dinex A/S, Idavang A/S, Fredericia Furniture A/S, Færch Plast A/S og Signal Clothing A/S.

Næstformand: Vikan A/S.

Medlem: Færch Holding ApS, Nito A/S, Stjerneskanen Holding A/S, Vissing Holding A/S og Vissingfonden.

Antal aktier: 0

Jørn Mørkeberg Nielsen (1961)

Valgt første gang i 2011
Medlem af revisionsudvalget

Adm. direktør i Xilco Holding CH AG (moderselskab for Sonion A/S).

Særlige kompetencer inden for international ledelse, innovationsledelse, business-to-business salg og markedsføring, produktionsoptimering og finansiell styring.

Ledelseshverv

Formand: 5 datterselskaber til Xilco Holding CH AG.

Antal aktier: 2.700

BESTYRELSE, fortsat

Steen Parsholt (1951)

Valgt første gang i 2013
Medlem af revisionsudvalget

Frem til 2005 nordisk chef for Aon og medlem af den europæiske ledelse. Tidligere koncernchef i NCM Holding i Amsterdam, og i Citibank bl.a. som adm. direktør i Danmark. Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Jan Peter Antonisen* (1965)

Valgt første gang i 2008

Teamlederafløser hos Brødrene Hartmann A/S i Tønder, Danmark, siden 1993.

Antal aktier: 0

Særlige kompetencer inden for international ledelse, økonomi og finans.

Ledelseshverv

Formand: Ejendomsselskabet Vestio A/S, Equinox Global Ltd. (UK) og Holger Fenberg Invest A/S.

Næstformand: SFK Le Blanc A/S.

Medlem: Advis A/S, Altius Invest A/S, Landic Property Bonds I A/S og 2 datterselskaber samt Unwire ApS.

Antal aktier: 2.781

Niels Christian Petersen* (1954)

Valgt første gang i 2010

Servicemedarbejder hos Brødrene Hartmann A/S i Tønder, Danmark, siden 1988.

Antal aktier: 72

DIREKTION

Ulrik Kolding Hartvig (1969)

Adm. direktør i Brødrene Hartmann A/S siden 1. januar 2014. Har varetaget ledelsesposter i internationale danske industrivirksomheder i Danmark og i udlandet. Inden sin tiltrædelse Senior Vice President i FLSmidth med ansvar for forretningsenheden Global Customer Services Cement.

Ledelseshverv

Medlem: Handelsbanken, Filial af Svenska Handelsbanken AB (publ), Sverige.

Antal aktier: 3.000

Marianne Rørslev Bock (1963)

Koncernfinansdirektør i Brødrene Hartmann A/S siden 2012. Har omfattende international ledelseserfaring og stærke kompetencer inden for finans, treasury, skat og it. Inden sin tiltrædelse Senior Vice President Corporate Finance i Danisco. Uddannet statsautoriseret revisor.

Ledelseshverv

Medlem: Kemp & Lauritzen A/S.

Antal aktier: 1.250

* Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i perioden frem til ordinær generalforsamling 8. april 2014.

REGNSKAB

Koncern- og moderselskabsregnskab

- 21** Totalindkomstopgørelse
- 22** Pengestrømsopgørelse
- 23** Balance, aktiver
- 24** Balance, passiver
- 25** Egenkapitalopgørelse
- 27** Noter
- 72** Ledelsespåtegning
- 73** Revisors erklæringer

TOTALINDKOMSTOPGØRELSE

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab		
	2013	2012	2013	2012	
5	Nettoomsætning	1.578,8	1.544,1	1.250,5	1.209,8
6,9	Produktionsomkostninger	(1.085,1)	(1.089,6)	(979,8)	(976,1)
	Bruttoresultat	493,7	454,5	270,7	233,7
7,9	Salgs- og distributionsomkostninger	(283,5)	(284,8)	(181,5)	(187,4)
8,9	Administrationsomkostninger	(64,5)	(57,8)	(56,4)	(50,2)
10	Andre driftsindtægter	2,8	2,5	2,6	2,2
10	Andre driftsomkostninger	(0,1)	0,0	0,0	0,0
	Resultat af primær drift før særlige poster	148,4	114,4	35,4	(1,7)
11	Særlige poster	(38,9)	0,0	(27,0)	0,0
	Resultat af primær drift	109,5	114,4	8,4	(1,7)
20	Resultat efter skat i associerede virksomheder	0,1	0,0	-	-
12	Finansielle indtægter	2,6	8,5	284,3	90,0
12	Finansielle omkostninger	(17,1)	(16,2)	(32,9)	(18,8)
	Resultat før skat	95,1	106,7	259,8	69,5
13	Skat af årets resultat	(9,2)	(14,2)	(66,2)	1,3
	Årets resultat	85,9	92,5	193,6	70,8
	Poster som ikke kan blive omklassificeret til resultatet:				
26	Aktuarmæssige gevinster/(tab) på pensionsforpligtelser	13,1	(12,5)	0,0	0,0
13	Skat	(3,5)	3,2	0,0	0,0
	Poster som kan blive omklassificeret til resultatet:				
	<i>Valutakursregulering af:</i>				
	Udenlandske dattervirksomheder	(20,6)	17,6	-	-
	Egenkapitallignende lån til dattervirksomheder	0,9	(0,1)	-	-
	<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>				
	Indregnet i anden totalindkomst	0,3	3,6	1,3	2,3
	Overført til nettoomsætning	0,7	(5,8)	(2,6)	(6,0)
	Overført til produktionsomkostninger	(1,6)	5,9	1,6	5,9
	Overført til finansielle poster	3,0	0,8	3,0	0,8
13	Skat	(0,8)	(1,2)	(0,8)	(0,7)
	Anden totalindkomst efter skat	(8,5)	11,5	2,5	2,3
	Totalindkomst	77,4	104,0	196,1	73,1
14	Resultat pr. aktie i kr.	12,4	13,4	-	-
14	Resultat pr. aktie i kr., udvandet	12,4	13,4	-	-

PENGESTRØMSOPGØRELSE

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Resultat af primær drift før særlige poster	148,4	114,4	35,4	(1,7)
Afskrivninger	77,0	84,5	34,1	32,8
15 Regulering for andre ikke-kontante poster	(0,1)	(0,3)	0,0	0,0
15 Ændring i driftskapital	(15,7)	(13,8)	(110,3)	(11,7)
Betalte restruktureringsomkostninger mv.	(12,0)	(2,4)	(10,8)	0,0
Pengestrømme fra primær drift	197,6	182,4	(51,6)	19,4
Indbetalinger af renter mv.	2,6	6,3	1,7	5,2
Udbetaling af renter mv.	(11,6)	(18,7)	(9,8)	(15,0)
Betalt selskabsskat, netto	(10,8)	(16,6)	(0,6)	(1,1)
Pengestrømme fra driftsaktivitet	177,8	153,4	(60,3)	8,5
Salg af materielle aktiver	0,9	0,6	4,0	5,9
Køb af materielle aktiver	(115,2)	(62,1)	(28,1)	(59,1)
Modtaget udbytte fra dattervirksomheder	-	-	201,0	80,7
Modtaget offentlige tilskud	2,5	4,5	0,0	0,0
Kapitalindskud i dattervirksomheder	-	-	0,0	0,0
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(111,8)	(57,0)	176,9	27,5
Pengestrømme fra drifts- og investeringsaktivitet	66,0	96,4	116,6	36,0
Optagelse af langfristede gældsforpligtelser	39,9	83,3	39,9	83,3
Afdrag på langfristede gældsforpligtelser	(59,8)	(65,1)	(59,8)	(65,1)
Dattervirksomheders optagelse af langfristede lån	-	-	(127,2)	(35,5)
Dattervirksomheders afdrag på langfristede lån	-	-	111,1	71,4
Udbetalt udbytte	(65,7)	(64,0)	(65,7)	(64,0)
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(85,6)	(45,8)	(101,7)	(9,9)
Pengestrømme i alt	(19,6)	50,6	14,9	26,1
Likvide beholdninger og bankgæld 1. januar	66,4	13,8	1,2	(26,4)
Valutakursregulering	(1,1)	2,0	(0,7)	1,5
Likvide beholdninger og bankgæld 31. december	45,7	66,4	15,4	1,2
Likvide beholdninger og bankgæld 31. december indregnes således:				
Likvide beholdninger	45,7	77,0	15,4	11,8
Kassekreditter	0,0	(10,6)	0,0	(10,6)
	45,7	66,4	15,4	1,2

Pengestrømsopgørelsen kan ikke udledes alene af det offentliggjorte regnskabsmateriale.

BALANCE AKTIVER

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
	10,7	10,7	10,7	10,7
	1,5	3,8	1,5	3,8
16	12,2	14,5	12,2	14,5
	152,1	167,1	23,0	25,7
	316,0	332,3	125,2	123,3
	5,9	6,5	2,6	2,7
	61,0	18,1	5,6	13,1
17	535,0	524,0	156,4	164,8
18	-	-	385,5	316,2
19	-	-	85,3	69,2
20	1,8	1,7	0,3	0,3
21	9,2	10,8	0,0	0,0
22	100,2	92,9	0,0	53,9
	111,2	105,4	471,1	439,6
	658,4	643,9	639,7	618,9
23	112,0	130,7	48,3	61,6
24	262,3	238,2	204,2	185,2
	-	-	45,8	26,6
	4,2	7,1	1,1	1,1
	37,7	38,7	18,8	14,6
	5,5	5,8	4,0	4,5
	45,7	77,0	15,4	11,8
	467,4	497,5	337,6	305,4
	1.125,8	1.141,4	977,3	924,3

BALANCE PASSIVER

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab		
	2013	2012	2013	2012	
25	Aktiekapital	140,3	140,3	140,3	140,3
	Reserve for sikringstransaktioner	(3,0)	(4,8)	(1,8)	(4,3)
	Reserve for valutakursreguleringer	(57,0)	(37,1)	-	-
	Foreslået udbytte	65,7	65,7	65,7	65,7
	Overført resultat	465,9	436,1	320,5	192,6
	Egenkapital	611,9	600,2	524,7	394,3
22	Udskudt skat	21,8	15,2	12,6	0,0
26	Pensionsforpligtelser	31,0	46,8	0,0	0,0
	Kreditinstitutter	184,1	203,1	184,1	203,1
27	Offentlige tilskud	19,6	22,2	3,4	4,1
	Anden gæld	0,0	1,5	0,0	1,5
	Langfristede forpligtelser	256,5	288,8	200,1	208,7
27	Offentlige tilskud	2,8	3,1	0,7	0,7
	Kassekreditter	0,0	10,6	0,0	10,6
	Forudbetalinger fra kunder	0,1	12,1	0,0	12,1
	Leverandørgæld	117,0	120,0	66,7	66,9
	Gæld til dattervirksomheder	-	-	97,5	165,6
	Gæld til associerede virksomheder	4,6	2,0	4,6	2,0
	Selskabsskat	5,7	0,3	0,0	0,0
28	Hensatte forpligtelser	18,2	2,2	18,2	2,2
29	Anden gæld	109,0	102,1	64,8	61,2
	Kortfristede forpligtelser	257,4	252,4	252,5	321,3
	Forpligtelser	513,9	541,2	452,6	530,0
	Passiver	1.125,8	1.141,4	977,3	924,3

EGENKAPITALOPGØRELSE

mio. kr.

Koncern	Aktiekapital	Reserve for sikrings-transaktioner	Reserve for valutakurs-reguleringer	Foreslået udbytte	Overført resultat	Egenkapital i alt
Egenkapital 1. januar 2013	140,3	(4,8)	(37,1)	65,7	436,1	600,2
Årets resultat	-	-	-	65,7	20,2	85,9
Anden totalindkomst						
Aktuarmæssige gevinster/(tab) på ydelsesbaserede pensionsordninger	-	-	-	-	13,1	13,1
Valutakursregulering af:						
Udenlandske dattervirksomheder	-	-	(20,6)	-	-	(20,6)
Egenkapitalignende lån til dattervirksomheder	-	-	0,9	-	-	0,9
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:						
Indregnet i anden totalindkomst	-	0,3	-	-	-	0,3
Overført til nettoomsætning	-	0,7	-	-	-	0,7
Overført til produktionsomkostninger	-	(1,6)	-	-	-	(1,6)
Overført til finansielle poster	-	3,0	-	-	-	3,0
Skat	-	(0,6)	(0,2)	-	(3,5)	(4,3)
	0,0	1,8	(19,9)	0,0	9,6	(8,5)
Totalindkomst i alt	0,0	1,8	(19,9)	65,7	29,8	77,4
<i>Transaktioner med ejerne</i>						
Udbetalt udbytte	-	-	-	(65,7)	-	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2013	0,0	1,8	(19,9)	0,0	29,8	11,7
Egenkapital 31. december 2013	140,3	(3,0)	(57,0)	65,7	465,9	611,9
Egenkapital 1. januar 2012	140,3	(8,1)	(54,6)	64,0	418,6	560,2
Årets resultat	-	-	-	65,7	26,8	92,5
Anden totalindkomst						
Aktuarmæssige tab på pensionsforpligtelser	-	-	-	-	(12,5)	(12,5)
Valutakursregulering af:						
Udenlandske dattervirksomheder	-	-	17,6	-	-	17,6
Egenkapitalignende lån til dattervirksomheder	-	-	(0,1)	-	-	(0,1)
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:						
Indregnet i anden totalindkomst	-	3,6	-	-	-	3,6
Overført til nettoomsætning	-	(5,8)	-	-	-	(5,8)
Overført til produktionsomkostninger	-	5,9	-	-	-	5,9
Overført til finansielle poster	-	0,8	-	-	-	0,8
Skat af anden totalindkomst	-	(1,2)	0,0	-	3,2	2,0
	0,0	3,3	17,5	0,0	(9,3)	11,5
Totalindkomst i alt	0,0	3,3	17,5	65,7	17,5	104,0
<i>Transaktioner med ejerne</i>						
Udbetalt udbytte	-	-	-	(64,0)	-	(64,0)
Egenkapitalbevægelser i 2012	0,0	3,3	17,5	1,7	17,5	40,0
Egenkapital 31. december 2012	140,3	(4,8)	(37,1)	65,7	436,1	600,2

EGENKAPITALOPGØRELSE

mio. kr.

Moderselskab	Aktiekapital	Reserve for sikrings-transaktioner	Foreslået udbytte	Overført resultat	Egenkapital i alt
Egenkapital 1. januar 2013	140,3	(4,3)	65,7	192,6	394,3
Årets resultat	-	-	65,7	127,9	193,6
Anden totalindkomst					
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:					
Indregnet i anden totalindkomst	-	1,3	-	-	1,3
Overført til nettoomsætning	-	(2,6)	-	-	(2,6)
Overført til produktionsomkostninger	-	1,6	-	-	1,6
Overført til finansielle poster	-	3,0	-	-	3,0
Skat af anden totalindkomst	-	(0,8)	-	-	(0,8)
	0,0	2,5	0,0	0,0	2,5
Totalindkomst i alt	0,0	2,5	65,7	127,9	196,1
<i>Transaktioner med ejerne</i>					
Udbetalt udbytte	-	-	(65,7)	-	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2013	0,0	2,5	0,0	127,9	130,4
Egenkapital 31. december 2013	140,3	(1,8)	65,7	320,5	524,7
<hr/>					
Egenkapital 1. januar 2012	140,3	(6,6)	64,0	187,5	385,2
Årets resultat	-	-	65,7	5,1	70,8
Anden totalindkomst					
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:					
Indregnet i anden totalindkomst	-	2,3	-	-	2,3
Overført til nettoomsætning	-	(6,0)	-	-	(6,0)
Overført til produktionsomkostninger	-	5,9	-	-	5,9
Overført til finansielle poster	-	0,8	-	-	0,8
Skat af anden totalindkomst	-	(0,7)	-	-	(0,7)
	0,0	2,3	0,0	0,0	2,3
Totalindkomst i alt	0,0	2,3	65,7	5,1	73,1
<i>Transaktioner med ejerne</i>					
Udbetalt udbytte	-	-	(64,0)	-	(64,0)
Egenkapitalbevægelser i 2012	0,0	2,3	1,7	5,1	9,1
Egenkapital 31. december 2012	140,3	(4,3)	65,7	192,6	394,3

NOTER

- 28** Note 1 Regnskabsgrundlag
- 28** Note 2 Regnskabsregulering
- 29** Note 3 Væsentlige regnskabsmæssige skøn og vurderinger
- 30** Note 4 Segmentoplysninger

Noter til totalindkomstopgørelsen

- 34** Note 5 Nettoomsætning
- 34** Note 6 Produktionsomkostninger
- 34** Note 7 Salgs- og distributionsomkostninger
- 34** Note 8 Administrationsomkostninger
- 35** Note 9 Personaleomkostninger
- 37** Note 10 Andre driftsindtægter
- 37** Note 11 Særlige poster
- 38** Note 12 Finansielle indtægter og omkostninger
- 39** Note 13 Skat af årets resultat
- 40** Note 14 Resultat pr. aktie

Noter til pengestrømsopgørelsen

- 40** Note 15 Pengestrømme

Noter til balancen

- 41** Note 16 Immaterielle aktiver
- 42** Note 17 Materielle aktiver
- 44** Note 18 Kapitalandele i dattervirksomheder
- 45** Note 19 Tilgodehavender hos dattervirksomheder
- 45** Note 20 Kapitalandele i associerede virksomheder
- 46** Note 21 Andre tilgodehavender
- 47** Note 22 Udskudt skat
- 49** Note 23 Varebeholdninger
- 49** Note 24 Tilgodehavender fra salg
- 50** Note 25 Aktiekapital
- 50** Note 26 Pensionsforpligtelser
- 53** Note 27 Offentlige tilskud
- 54** Note 28 Hensatte forpligtelser
- 54** Note 29 Anden gæld

Noter uden henvisning

- 55** Note 30 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor
- 55** Note 31 Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser
- 55** Note 32 Operationel leasing
- 56** Note 33 Øvrige kontraktlige forpligtelser
- 56** Note 34 Finansielle risici
- 58** Note 35 Finansielle instrumenter
- 65** Note 36 Nærtstående parter
- 65** Note 37 Efterfølgende begivenheder
- 66** Note 38 Anvendt regnskabspraksis

NOTER

01 REGNSKABSGRUNDLAG

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet for 2013 for henholdsvis koncernen og Brødrene Hartmann A/S er aflagt i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav til årsrapporter for børsnoterede selskaber, jf. IFRS-bekendtgørelsen udstedt i henhold til årsregnskabsloven. Brødrene Hartmann A/S er et aktieselskab med hjemsted i Danmark.

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet aflægges i danske kroner (DKK), der er præsentrationsvaluta for koncernens aktiviteter og den funktionelle valuta for moderselskabet.

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet aflægges på basis af historiske kostpriser, bortset fra afledte finansielle instrumenter, der måles til dagsværdi.

Den anvendte regnskabspraksis, som er beskrevet i note 38, er anvendt konsistent i regnskabsåret og for sammenligningstallene.

02 REGNSKABSREGULERING

Nye regnskabsstandarder og fortolkningsbidrag i 2013

Hartmann har implementeret alle nye og reviderede regnskabsstandarder og fortolkningsbidrag, der er godkendt af EU, og som har virkning for regnskabsår, der begynder 1. januar 2013 eller senere. Hartmann har vurderet, at de nye og reviderede standarder og fortolkningsbidrag, der har virkning fra 2013, enten ikke er relevante for koncernen og moderselskabet eller ikke har nogen væsentlig betydning.

Nye regnskabsstandarder, der ikke er trådt i kraft og ikke er førtidsimplementeret

IASB har udstedt en række regnskabsstandarder, ændringer og fortolkningsbidrag, som er obligatoriske for koncernen og moderselskabet for regnskabsåret, der begynder 1. januar 2014 eller senere.

Betydningen af de regnskabsstandarder, ændringer og fortolkningsbidrag, der endnu ikke er trådt i kraft, vurderes ikke at have væsentlig indvirkning på koncernregnskabet og moderselskabet fremover.

NOTER

03 VÆSENTLIGE REGNSKABSMÆSSIGE SKØN OG VURDERINGER

Ved anvendelsen af koncernens og moderselskabets regnskabspraksis er det nødvendigt, at ledelsen foretager vurderinger og skøn af samt opstiller forudsætninger for den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser, som ikke umiddelbart kan udledes fra andre kilder.

De foretagne vurderinger, skøn og forudsætninger baseres på historiske erfaringer og andre relevante faktorer, som ledelsen vurderer forsvarlige efter omstændighederne, men som i sagens natur er usikre og uforudsigelige.

De foretagne skøn og de underliggende forudsætninger vurderes løbende. Ændringer til de foretagne regnskabsmæssige skøn indregnes i den regnskabsperiode, hvori ændringen finder sted, samt fremtidige regnskabsperioder, hvis ændringen både påvirker den periode, hvori ændringen finder sted, og efterfølgende regnskabsperioder.

Væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder

Indregning og måling af aktiver og forpligtelser er ofte afhængig af fremtidige begivenheder, hvorom der hersker en vis usikkerhed. I den forbindelse er det nødvendigt at forudsætte et hændelsesforløb, der afspejler ledelsens vurdering af det mest sandsynlige udfald. I koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet er særligt følgende forudsætninger og usikkerheder væsentlige at bemærke, idet de har haft betydelig indflydelse på de i koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet indregnede aktiver og forpligtelser og kan nødvendiggøre korrektioner i efterfølgende regnskabsår, såfremt de forudsatte hændelsesforløb ikke realiseres som forventet:

Genindvindingsværdi for goodwill

Fastlæggelse af nedskrivningsbehov på indregnede goodwillbeløb kræver opgørelse af kapitalværdier for de pengestrømsfrembringende enheder, hvortil goodwillbeløbene er fordelt. Opgørelse af kapitalværdien fordrer et skøn over forventede fremtidige pengestrømme i den enkelte pengestrømsfrembringende enhed samt fastlæggelse af diskonteringsfaktor. Den regnskabsmæssige værdi af goodwill i koncernregnskabet udgør pr. 31. december 2013 10,7 mio. kr. (2012: 10,7 mio. kr.). For nærmere beskrivelse af diskonteringsfaktorer mv. se note 16.

Genindvindingsværdi for kraftvarmeværket i Tønder

Tønder Fjernvarme indgav i 2008 en klage til Energitilsynet omkring prisfastsættelse af overskudsvarme fra Hartmanns kraftvarmeværk. I en foreløbig tilkendegivelse af 8. maj 2013 fra Energitilsynet pålægges Hartmann at tilbagebetale en overdækning på 21 mio. kr. Hartmann er uenig i den foreløbige tilkendegivelse og har afgivet yderligere indlæg til Energitilsynet. Energitilsynet har endnu ikke truffet afgørelse i sagen. Når Energitilsynet har truffet afgørelse i sagen, vil ledelsen vurdere om sagen skal indbringes for Energiklagenævnet. Senest når endelig afgørelse foreligger, vil ledelsen revurdere det forretningsmæssige grundlag for og værdiansættelsen af kraftvarmeværket. Det ved afgørelsen fastsatte prisniveau er afgørende for værdiansættelsen og rentabiliteten af den fortsatte drift af kraftvarmeværket. Den regnskabsmæssige værdi af materielle aktiver pr. 31. december 2013 vedrørende kraftvarmeværket udgør 24,6 mio. kr.

Udskudte skatteaktiver

Ved målingen af udskudte skatteaktiver vurderes det, om de kommende års indtjening baseret på budgetter og driftsplaner vil gøre det muligt at anvende de midlertidige forskelle mellem skatte- og regnskabsmæssige værdier og skattemæssigt fremførbare underskud. I vurderingen indgår endvidere verserende skatterevisioner. Den regnskabsmæssige værdi (netto) af udskudte skatteaktiver udgør pr. 31. december 2013 78,4 mio. kr. (2012: 77,7 mio. kr.). For nærmere beskrivelse af udnyttelsesperiode mv. se note 22.

Genindvindingsværdi for langfristede andre tilgodehavender

Fastlæggelse af nedskrivningsbehov på indregnede langfristede andre tilgodehavender, som vedrører endnu ikke modtagne offentlige tilskud, beror på en række skøn og vurderinger. Den regnskabsmæssige værdi af langfristede andre tilgodehavender udgør pr. 31. december 2013 9,2 mio. kr. (2012: 10,8 mio. kr.). For nærmere beskrivelse af tilskudsvilkår mv. se note 21 og 27.

NOTER

04 SEGMENTOPLYSNINGER

Rapporteringen af forretningssegmenter er i overensstemmelse med den interne rapportering til koncerndirektion og bestyrelse. Koncerndirektion og bestyrelse udgør Hartmanns øverste operationelle ledelse (Chief Operating Decision Maker).

Hartmanns aktiviteter segmenteres med baggrund i de indrapporterende enheders geografiske placering.

Ingen operative driftssegmenter er sammenlagt for at udgøre de rapporteringspligtige segmenter.

Den interne ledelsesrapportering følger koncernens anvendte regnskabspraksis. Forretningsmæssige beslutninger i relation til ressourceallokering og resultatevaluering for de enkelte segmenter træffes på baggrund af segmentets resultat af primær drift før særlige poster. Finansierings- og skattemæssige beslutninger træffes ud fra oplysninger for Hartmann som helhed og allokere ikke ud på de rapporteringspligtige segmenter. Prisfastsættelse af transaktioner mellem segmenter sker på markedsvilkår.

Segmentindtægter og -omkostninger samt segmentaktiver og -forpligtelser omfatter de poster, der i den interne ledelsesrapportering direkte er henført til det enkelte segment, samt de poster der indirekte er allokere til det enkelte segment på et pålideligt grundlag. Resultat af associerede virksomheder, finansielle poster, indkomstskatter, kapitalandele i associerede virksomheder, skatteaktiver og -passiver samt likvider og bankgæld allokere ikke til rapporteringspligtige segmenter.

De rapporteringspligtige segmenter er:

- **Europa** omfatter produktion og salg af emballage i støbepap. Produkterne produceres på fabrikker i Europa (herunder Israel) og afsættes primært til ægproducenter, ægpakkerier og detailkæder samt aftagere af industriemballage. Endvidere omfatter segmentet salg af maskiner til produktion af støbepapemballage samt kraftvarmeverket i Tønder.
- **Nordamerika** omfatter produktion og salg af emballage i støbepap. Produkterne produceres primært på den nordamerikanske fabrik og afsættes til ægproducenter, ægpakkerier og detailkæder.

Øvrig segmentinformation

Ekstern nettoomsætning allokeres på de geografiske områder på basis af kundens geografiske placering. Immaterielle og materielle aktiver er baseret på aktivernes geografiske placering.

Ingen enkeltstående kunde udgør mere end 10% af den eksterne omsætning.

Omsætning fra eksterne kunder, der kan henføres til et enkelt fremmed land, er ikke væsentlig.

NOTER

mio. kr.

04 SEGMENTOPLYSNINGER FORTSAT

AKTIVITETER 2013

	Europa	Nord-amerika	Sum af rapporteringspligtige segmenter
Støbepap	1.172,1	291,8	1.463,9
Øvrig omsætning	114,9	0,0	114,9
Nettoomsætning	1.287,0	291,8	1.578,8
Resultat af primær drift før særlige poster	109,1	63,1	172,2
Øvrige segmentoplysninger			
Af- og nedskrivninger	64,2	13,4	
Investeringer i immaterielle og materielle aktiver	47,7	67,5	
Nettoarbejdskapital	142,6	12,7	
Investeret kapital	525,4	165,2	
Segmentaktiver	771,4	204,0	975,4

GEOGRAFISK FORDELING 2013

	Danmark	Øvrige Europa	Nord-amerika	Øvrige verden	Koncern i alt
Ekstern nettoomsætning	103,3	1.063,2	298,5	113,8	1.578,8
Immaterielle og materielle aktiver*	168,6	219,6	151,1	7,9	547,2

* I Øvrige Europa indgår immaterielle og materielle aktiver i Ungarn med 143,4 mio. kr.

NOTER

mio. kr.

04 SEGMENTOPLYSNINGER FORTSAT

AKTIVITETER 2012

	Europa	Nord-amerika	Sum af rapporteringspligtige segmenter
Støbepap	1.156,7	267,3	1.424,0
Øvrig omsætning	120,1	0,0	120,1
Nettoomsætning	1.276,8	267,3	1.544,1
Resultat af primær drift før særlige poster	82,9	55,5	138,4
Øvrige segmentoplysninger			
Af- og nedskrivninger	72,7	12,4	
Investeringer i immaterielle og materielle aktiver	49,2	12,9	
Nettoarbejdskapital	124,6	6,7	
Investeret kapital	540,3	116,9	
Segmentaktiver	803,1	161,7	964,8

GEOGRAFISK FORDELING 2012

	Danmark	Øvrige Europa	Nord-amerika	Øvrige verden	Koncern i alt
Ekstern nettoomsætning	94,0	1.035,2	269,5	145,4	1.544,1
Immaterielle og materielle aktiver*	179,2	241,9	108,2	9,2	538,5

* I Øvrige Europa indgår immaterielle og materielle aktiver i Ungarn med 142,0 mio. kr.

NOTER

mio. kr.

04 SEGMENTOPLYSNINGER FORTSAT

AFSTEMNINGER

	2013	2012
Nettoomsætning		
Nettoomsætning for rapporteringspligtige segmenter	1.578,8	1.544,1
Nettoomsætning, jf. årsregnskab	1.578,8	1.544,1
Resultatmål		
Resultat af primær drift før særlige poster for rapporteringspligtige segmenter	172,2	138,4
Ikke allokerede koncernfunktioner	(24,4)	(24,6)
Elimineringer	0,6	0,6
Resultat af primær drift før særlige poster, jf. årsregnskab	148,4	114,4
Særlige poster	(38,9)	0,0
Resultat af primær drift, jf. årsregnskab	109,5	114,4
Resultat efter skat i associerede virksomheder	0,1	0,0
Finansielle indtægter	2,6	8,5
Finansielle omkostninger	(17,1)	(16,2)
Resultat før skat, jf. årsregnskab	95,1	106,7
Aktiver		
Aktiver for rapporteringspligtige segmenter	975,4	964,8
Ikke fordelte aktiver	151,9	178,7
Elimineringer	(1,5)	(2,1)
Aktiver, jf. årsregnskab	1.125,8	1.141,4

NOTER

mio. kr.

05 NETTOOMSÆTNING

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Salg af varer	1.577,0	1.549,8	1.246,8	1.215,7
Salg af tjenesteydelser	1,1	0,1	1,1	0,1
Værdiregulering af afledte finansielle instrumenter	0,7	(5,8)	2,6	(6,0)
Nettoomsætning	1.578,8	1.544,1	1.250,5	1.209,8

06 PRODUKTIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Årets vareforbrug	773,2	770,8	856,1	859,9
Personaleomkostninger indeholdt i vareforbrug	(215,9)	(214,1)	(92,6)	(91,5)
Årets nedskrivninger af varebeholdninger	1,1	2,3	0,0	1,3
Tilbageførte nedskrivninger på varebeholdninger	(0,3)	0,0	(0,3)	0,0
Personaleomkostninger, jf. note 9	322,5	327,1	140,6	143,6
Af- og nedskrivninger, jf. note 17	74,2	76,1	31,7	25,1
Øvrige produktionsomkostninger	128,7	133,3	42,7	43,6
Værdiregulering af afledte finansielle poster	1,6	(5,9)	1,6	(5,9)
Produktionsomkostninger	1.085,1	1.089,6	979,8	976,1

07 SALGS- OG DISTRIBUTIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Personaleomkostninger, jf. note 9	71,1	64,9	15,8	14,4
Af- og nedskrivninger, jf. note 17	0,4	5,8	0,0	5,1
Øvrige salgs- og distributionsomkostninger	212,0	214,1	165,7	167,9
Salgs- og distributionsomkostninger	283,5	284,8	181,5	187,4

08 ADMINISTRATIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Personaleomkostninger, jf. note 9	44,9	43,6	39,9	37,3
Af- og nedskrivninger, jf. note 16 og 17	2,4	2,6	2,4	2,6
Øvrige administrationsomkostninger	17,2	11,6	14,1	10,3
Administrationsomkostninger	64,5	57,8	56,4	50,2

NOTER

mio. kr.

09 PERSONALEOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Lønninger og vederlag	394,1	380,4	194,2	176,2
Pensionsomkostninger, ydelsesbaserede ordninger	3,3	3,0	0,0	0,0
Pensionsbidrag, bidragsbaserede ordninger	36,3	34,7	17,2	15,7
Andre udgifter til social sikring	21,9	17,5	2,0	3,4
Personaleomkostninger	455,6	435,6	213,4	195,3
Personaleomkostninger indregnes således i regnskabet:				
Produktionsomkostninger	322,5	327,1	140,6	143,6
Salgs- og distributionsomkostninger	71,1	64,9	15,8	14,4
Administrationsomkostninger	44,9	43,6	39,9	37,3
Særlige omkostninger	17,1	0,0	17,1	0,0
	455,6	435,6	213,4	195,3
Antal medarbejdere				
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	1.487	1.506	423	426

Pensionsforpligtelser fremgår af note 26.

VEDERLAG TIL KONCERN DIREKTION

Aflønning af koncerndirektionen er baseret på en fast gage, bidragsbaseret pension, bonus samt øvrige goder i form af fri bil og telefon. Bonus tildeles individuelt efter en konkret målopfylde.

Medlemmer af koncerndirektionen har et opsigelsesvarsel på 12 måneder i tilfælde af opsigelse fra Hartmanns side. Hvis en kontrollerende andel af aktierne i selskabet skifter ejer, forlænges dette opsigelsesvarsel til 18 måneder (24 måneder for Marianne Rørslev Bock) med virkning fra den dag, hvor aktierne sælges. Det forlængede varsel gælder indtil 18 måneder efter overdragelsen.

Den 18. december 2012 opnåede Thornico A/S, og hermed nærtstående parter, en ejerandel på 68,5% af Brødrene Hartmann A/S og hermed kontrol med selskabet. Marianne Rørslev Bock er omfattet af det forlængede opsigelsesvarsel frem til 18. juni 2014.

	Løn*	Bonus	Pension	Øvrige goder	Total
2013					
Michael Rohde Pedersen (fratrådt 30. juni 2013)	7,0	0,0	0,2	0,1	7,3
Marianne Rørslev Bock	2,3	0,5	0,2	0,2	3,2
	9,3	0,5	0,4	0,3	10,5

* I løn til Michael Rohde Pedersen indgår fratrædelsesgodtgørelse på 5,6 mio. kr. I løn til Marianne Rørslev Bock indgår 0,6 mio. kr. for hvervet som konstitueret adm. direktør.

2012

Michael Rohde Pedersen	2,7	0,0	0,3	0,3	3,3
Marianne Rørslev Bock (tiltrådt 18. april 2012)	1,3	0,0	0,1	0,0	1,4
Claus Frees Sørensen (fratrådt 18. april 2012)	1,0	0,0	0,1	0,1	1,2
	5,0	0,0	0,5	0,4	5,9

NOTER

mio. kr.

09 PERSONALEOMKOSTNINGER FORTSAT

VEDERLAG TIL BESTYRELSE

Vederlaget til bestyrelsen er et fast honorar, der godkendes på selskabets ordinære generalforsamling. Menige medlemmer honoreres med et årligt honorar på 200.000 kr. pr. medlem. Næstformanden modtager to gange menigt honorar og formanden tre gange menigt honorar.

	2013	2012
Formand	0,6	0,6
Næstformand	0,4	0,4
Menige medlemmer	1,0	1,0
	2,0	2,0

VEDERLAG TIL REVISIONSUDVALG

Vederlaget til revisionsudvalget er et fast honorar, der godkendes på selskabets ordinære generalforsamling. Menige medlemmer honoreres med et årligt honorar på 100.000 kr. pr. medlem. Formanden modtager to gange menigt honorar. Såfremt formanden også er næstformand for bestyrelsen honoreres formanden alene med honorar som menigt medlem.

	2013	2012
Formand	0,1	0,1
Menige medlemmer	0,2	0,1
	0,3	0,2

AKTIEBESIDDELSER FOR DIREKTIONS- OG BESTYRELSESMEDLEMMER

	Antal			31.12.2013
	01.01.2013	Købt	Solgt	
Direktion				
Ulrik Kolding Hartvig	0	3.000	0	3.000
Marianne Rørslev Bock	0	1.250	0	1.250
Bestyrelse				
Agnete Raaschou-Nielsen	2.000	0	0	2.000
Walther V. Paulsen	1.255	0	0	1.255
Jan Peter Antonisen	0	0	0	0
Niels Hermansen	0	0	0	0
Jørn Mørkeberg Nielsen	2.700	0	0	2.700
Steen Parsholt	0	2.781	0	2.781
Niels Christian Petersen	72	0	0	72

NOTER

mio. kr.

10 ANDRE DRIFTSINDTÆGTER OG DRIFTSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Gevinst ved salg af immaterielle og materielle aktiver	0,2	0,3	0,0	0,0
Licensindtægter	2,6	2,2	2,6	2,2
Andre driftsindtægter	2,8	2,5	2,6	2,2
Tab ved afhændelse af materielle aktiver	0,1	0,0	0,0	0,0
Andre driftsomkostninger	0,1	0,0	0,0	0,0
Andre driftsindtægter og driftsomkostninger	2,7	2,5	2,6	2,2

11 SÆRLIGE POSTER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Nedskrivning af materielle aktiver	11,9	0,0	0,0	0,0
Nedrivnings- og oprydningssomkostninger	6,6	0,0	6,6	0,0
Fratrædelsesgodtgørelser	17,1	0,0	17,1	0,0
Øvrige nedlukningsomkostninger	3,3	0,0	3,3	0,0
Særlige omkostninger	38,9	0,0	27,0	0,0
Særlige poster	(38,9)	0,0	(27,0)	0,0
Havde særlige poster været indregnet i resultat af primær drift før særlige poster, ville de have indgået i følgende poster i totalindkomstopgørelsen:				
Produktionsomkostninger	(26,4)	0,0	(14,5)	0,0
Salgs- og distributionsomkostninger	(1,1)	0,0	(1,1)	0,0
Administrationsomkostninger	(11,4)	0,0	(11,4)	0,0
	(38,9)	0,0	(27,0)	0,0

Poster, som har særlig karakter i forhold til koncernens indtjeningsskabende driftsaktiviteter, præsenteres som særlige poster af hensyn til sammenligneligheden i totalindkomstopgørelsen og for at give et bedre billede af driftsresultatet.

NOTER

mio. kr.

12 FINANSIELLE INDTÆGTER OG OMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Renteindtægter dattervirksomheder	-	-	1,2	2,4
Renteindtægter, likvider mv.	0,8	1,0	0,5	0,6
Øvrige renteindtægter	0,8	2,8	0,0	2,2
Renteindtægter fra finansielle aktiver, der ikke måles til dagsværdi via resultatet	1,6	3,8	1,7	5,2
Udbytte fra dattervirksomheder	-	-	201,0	80,7
Tilbageførsel af tidligere års nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	81,6	0,0
Valutakursgevinster, netto	0,0	4,5	0,0	4,1
Renteeffekt ved diskontering af langfristede tilgodehavender	1,0	0,2	0,0	0,0
Finansielle indtægter	2,6	8,5	284,3	90,0
Renteomkostninger, dattervirksomheder	-	-	1,3	2,3
Renteomkostninger, kreditinstitutter	4,1	10,4	4,0	10,3
Nettoforrentning af ydelsesbaserede pensionsforpligtelser, jf. note 26	1,5	1,8	-	-
Øvrige omkostninger	3,0	3,2	1,9	1,6
Renteomkostninger fra finansielle forpligtelser, der ikke måles til dagsværdi via resultatet	8,6	15,4	7,2	14,2
Nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	12,3	3,8
Valutakurstab, netto	5,5	0,0	10,4	0,0
Værdiregulering af afledte finansielle instrumenter	3,0	0,8	3,0	0,8
Finansielle omkostninger	17,1	16,2	32,9	18,8
Finansielle indtægter og omkostninger	(14,5)	(7,7)	251,4	71,2

NOTER

mio. kr.

13 SKAT AF ÅRETS RESULTAT

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Årets skat kan opdeles således:				
Skat af årets resultat	9,2	14,2	66,2	(1,3)
Skat af anden totalindkomst	4,3	(2,0)	0,8	0,7
	13,5	12,2	67,0	(0,6)
Skat af årets resultat fremkommer således:				
Aktuel skat	12,5	15,4	0,8	1,7
Aktuel skat, sambeskatningsbidrag	(1,1)	0,0	(1,1)	0,0
Ændring i udskudt skat	(7,6)	(1,5)	65,7	(4,4)
Ændring af selskabsskatteprocent	(0,3)	(1,1)	0,0	0,0
Skat vedrørende tidligere år	5,7	1,4	0,8	1,4
	9,2	14,2	66,2	(1,3)
Skat af årets resultat kan forklares således:				
Resultat før skat	95,1	106,7	259,8	69,5
Udbytte fra dattervirksomheder og associerede virksomheder	-	-	(201,0)	(80,7)
Tilbageførelse af tidligere års nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	(81,6)	0,0
Nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	12,3	3,9
	95,1	106,7	(10,5)	(7,3)
Beregnet 25% skat heraf	23,8	26,7	(2,6)	(1,8)
Regulering af beregnet skat i udenlandske dattervirksomheder i forhold til 25%	(0,7)	(1,4)	-	-
<i>Skatteeffekt af:</i>				
Ændring af selskabsskatteprocent	(0,3)	(1,1)	0,0	0,0
Indregnede udskudte skatteaktiver i udenlandske dattervirksomheder	(22,2)	(16,4)	0,0	0,0
Ikke-skattepligtige indtægter og ikke-fracragsberettigede omkostninger	0,4	0,1	0,1	0,2
Ændring i værdiansættelse af nettooskatteaktiver	4,6	10,4	0,0	0,0
Værdi af forøget skattemæssigt afskrivningsgrundlag	(1,3)	0,0	(1,3)	0,0
Øvrige skatteudgifter	0,0	0,1	0,2	0,2
Skat vedrørende tidligere år	4,9	(4,2)	69,8	0,1
	9,2	14,2	66,2	(1,3)
Effektiv skatteprocent	10	13	-	18
Skat af anden totalindkomst:				
Aktuarmæssige gevinster/(tab) på pensionsforpligtelser	3,5	(3,2)	0,0	0,0
Valutakursregulering af egenkapitallignende lån til dattervirksomheder	0,2	0,0	0,0	0,0
<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>				
Indregnet i anden totalindkomst	0,0	0,9	0,3	0,5
Overført til nettoomsætning	0,2	(1,4)	(0,7)	(1,5)
Overført til produktionsomkostninger	(0,4)	1,5	0,4	1,5
Overført til finansielle poster	0,8	0,2	0,8	0,2
	4,3	(2,0)	0,8	0,7

Skat vedrørende tidligere år i moderselskabet på 69,8 mio. kr. er påvirket af den forventede effekt af en igangværende skatterevision af koncernens interne afregningspriser i tidligere regnskabsår. Der forventes korresponderende reguleringer i respektive dattervirksomheder.

NOTER

mio. kr.

14 RESULTAT PR. AKTIE

	Koncern	
	2013	2012
Gennemsnitligt antal aktier	7.015.090	7.015.090
Gennemsnitligt antal egne aktier	(100.000)	(100.000)
Gennemsnitligt antal aktier i omløb	6.915.090	6.915.090
Udestående tegningsrettigheders gennemsnitlige udvandingseffekt	0	0
Gennemsnitligt antal aktier, udvandet	6.915.090	6.915.090
Årets resultat for aktionærerne i Brødrene Hartmann A/S	85,9	92,5
Resultat pr. aktie i kr.	12,4	13,4
Resultat pr. aktie i kr., udvandet	12,4	13,4

15 PENGESTRØMME

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Gevinst og (tab) ved salg af immaterielle og materielle aktiver	0,1	0,3	0,0	0,0
Regulering for andre ikke-kontante poster	0,1	0,3	0,0	0,0
Varebeholdninger	16,0	(10,1)	13,3	(11,5)
Tilgodehavender	(25,8)	3,1	(41,7)	4,9
Leverandørgæld	(0,7)	0,1	(0,2)	1,2
Forudbetalinger fra kunder	(12,0)	(12,3)	(12,1)	(12,0)
Anden gæld mv.	7,7	7,4	(69,6)	5,7
Pensionsforpligtelser	(0,9)	(2,0)	0,0	0,0
Ændring i driftskapital	(15,7)	(13,8)	(110,3)	(11,7)

NOTER

mio. kr.

16 IMMATERIELLE AKTIVER

Koncern og moderselskab	Goodwill	Øvrige immaterielle aktiver	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2013	22,8	12,9	35,7
Anskaffelsessum 31. december 2013	22,8	12,9	35,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2013	12,1	9,1	21,2
Afskrivninger	0,0	2,3	2,3
Af- og nedskrivninger 31. december 2013	12,1	11,4	23,5
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2013	10,7	1,5	12,2
Anskaffelsessum 1. januar 2012	22,8	12,9	35,7
Anskaffelsessum 31. december 2012	22,8	12,9	35,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2012	12,1	6,6	18,7
Afskrivninger	0,0	2,5	2,5
Af- og nedskrivninger 31. december 2012	12,1	9,1	21,2
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2012	10,7	3,8	14,5

	Koncern og moderselskab	
	2013	2012
Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:		
Administrationsomkostninger	2,3	2,5
	2,3	2,5

Goodwill

Goodwill er allokert til segmentet Europa.

Ledelsen vurderer, at forventningerne til de fremtidige nettopengestrømme medfører, at den regnskabsmæssige værdi af goodwill ikke forventes at overstige genindvindingsværdien. Vurderingen er baseret på de resultater, som er opnået, samt de forventninger, der er til den fremtidige indtjening. Genindvindingsværdien er baseret på kapitalværdien, som er fastlagt ved anvendelse af forventede nettopengestrømme på basis af godkendte budgetter for 2014 samt prognoser for årene 2015-2018 og ved brug af en diskonteringsfaktor på 10% før skat (2012: 10%), som tager hensyn til de specifikke risici, som kendetegner det europæiske marked. Beregningen er ikke baseret på væsentlige vækstforudsætninger.

Øvrige immaterielle aktiver

Der er i 2013 afholdt 0,2 mio. kr. (2012: 2,0 mio. kr.) i udviklingsomkostninger, som er indregnet i totalindkomstopgørelsen under Salgs- og distributionsomkostninger.

NOTER

mio. kr.

17 MATERIELLE AKTIVER

Koncern	Grunde og bygninger	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Produktionsanlæg under opførelse	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2013	396,6	1.671,9	93,6	18,1	2.180,2
Valutakursregulering	(8,4)	(36,5)	(0,2)	0,0	(45,1)
Overførsel	0,0	19,9	0,0	(18,1)	1,8
Tilgang	7,9	44,0	2,3	61,0	115,2
Afgang	(9,9)	(52,9)	(5,7)	0,0	(68,5)
Anskaffelsessum 31. december 2013	386,2	1.646,4	90,0	61,0	2.183,6
Af- og nedskrivninger 1. januar 2013	229,5	1.339,6	87,1	0,0	1.656,2
Valutakursregulering	(2,7)	(28,3)	0,1	0,0	(30,9)
Overførsel	0,0	1,8	0,0	0,0	1,8
Nedskrivninger	5,2	6,7	0,0	0,0	11,9
Afskrivninger	12,0	62,7	2,6	0,0	77,3
Afgang	(9,9)	(52,1)	(5,7)	0,0	(67,7)
Af- og nedskrivninger 31. december 2013	234,1	1.330,4	84,1	0,0	1.648,6
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2013	152,1	316,0	5,9	61,0	535,0
Anskaffelsessum 1. januar 2012	375,7	1.667,0	90,6	14,1	2.147,4
Valutakursregulering	5,8	29,7	1,0	0,0	36,5
Overførsel	4,6	5,9	3,6	(14,1)	0,0
Tilgang	10,7	31,6	1,7	18,1	62,1
Afgang	(0,2)	(62,3)	(3,3)	0,0	(65,8)
Anskaffelsessum 31. december 2012	396,6	1.671,9	93,6	18,1	2.180,2
Af- og nedskrivninger 1. januar 2012	213,2	1.318,7	83,1	0,0	1.615,0
Valutakursregulering	1,9	18,0	0,8	0,0	20,7
Overførsel	2,7	(5,5)	2,8	0,0	0,0
Afskrivninger	11,9	70,7	3,4	0,0	86,0
Afgang	(0,2)	(62,3)	(3,0)	0,0	(65,5)
Af- og nedskrivninger 31. december 2012	229,5	1.339,6	87,1	0,0	1.656,2
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2012	167,1	332,3	6,5	18,1	524,0

	Koncern	
	2013	2012
Afskrivningerne kan specificeres således:		
Nedskrivninger	11,9	0,0
Afskrivninger	77,3	86,0
Indtægtsført andel af offentlige tilskud	(2,6)	(4,0)
	86,6	82,0
Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:		
Produktionsomkostninger	74,2	76,1
Salgs- og distributionsomkostninger	0,4	5,8
Administrationsomkostninger	0,1	0,1
Særlige omkostninger	11,9	0,0
	86,6	82,0

NOTER

mio. kr.

17 MATERIELLE AKTIVER FORTSAT

Moderselskab	Grunde og bygninger	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Produktionsanlæg under opførelse	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2013	166,2	773,0	63,8	13,1	1.016,1
Overførsel	0,0	13,1	0,0	(13,1)	0,0
Tilgang	0,0	21,8	0,7	5,6	28,1
Afgang	0,0	(4,1)	0,0	0,0	(4,1)
Anskaffelsessum 31. december 2013	166,2	803,8	64,5	5,6	1.040,1
Af- og nedskrivninger 1. januar 2013	140,5	649,7	61,1	0,0	851,3
Afskrivninger	2,7	29,0	0,8	0,0	32,5
Afgang	0,0	(0,1)	0,0	0,0	(0,1)
Af- og nedskrivninger 31. december 2013	143,2	678,6	61,9	0,0	883,7
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2013	23,0	125,2	2,6	5,6	156,4
Anskaffelsessum 1. januar 2012	166,2	806,9	62,9	0,7	1.036,7
Overførsel	0,0	0,7	0,0	(0,7)	0,0
Tilgang	0,0	45,0	1,0	13,1	59,1
Afgang	0,0	(79,6)	(0,1)	0,0	(79,7)
Anskaffelsessum 31. december 2012	166,2	773,0	63,8	13,1	1.016,1
Af- og nedskrivninger 1. januar 2012	137,7	696,3	60,0	0,0	894,0
Afskrivninger	2,8	27,1	1,2	0,0	31,1
Afgang	0,0	(73,7)	(0,1)	0,0	(73,8)
Af- og nedskrivninger 31. december 2012	140,5	649,7	61,1	0,0	851,3
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2012	25,7	123,3	2,7	13,1	164,8

Moderselskab
2013   2012

Afskrivningerne kan specificeres således:

Afskrivninger	32,5	31,1
Indtægtsført andel af offentlige tilskud	(0,7)	(0,8)
	31,8	30,3

Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:

Produktionsomkostninger	31,7	25,1
Salgs- og distributionsomkostninger	0,0	5,1
Administrationsomkostninger	0,1	0,1
	31,8	30,3

NOTER

mio. kr.

18 KAPITALANDELE I DATTERVIRKSOMHEDER

	Moderselskab	
	2013	2012
Anskaffelsessum 1. januar	799,6	799,6
Årets afgang	0,0	0,0
Anskaffelsessum 31. december	799,6	799,6
Nedskrivninger 1. januar	483,4	479,6
Årets nedskrivninger	12,3	3,8
Årets tilbageførsel af nedskrivninger	(81,6)	0,0
Nedskrivninger 31. december	414,1	483,4
Regnskabsmæssig værdi 31. december	385,5	316,2

Årets nedskrivning på 12,3 mio. kr. vedrører nedskrivning til genindvindingsværdi af kapitalandele som følge af udlodning af udbytte i den 100%-ejede dattervirksomhed Hartmann-Mai Ltd. (2012: 3,8 mio. kr., Hartmann-Schwedt GmbH, Hartmann-Mai Ltd., Hartmann-Varkaus Oy) samt nedskrivning af Hartmann-Varkaus Oy som følge af beslutningen om nedlukning af fabrikken. Årets tilbageførsel af nedskrivninger vedrører de nord-amerikanske aktiviteter.

Navn	Hjemsted	Ejerandel
Hartmann (UK) Ltd.	England	100%
Hartmann France S.a.r.l.	Frankrig	100%
Hartmann Verpackung AG	Schweiz	100%
Hartmann Italiana S.r.l. (under afvikling)	Italien	100%
Hartmann-Schwedt GmbH	Tyskland	100%
Hartmann Verpackung GmbH (dattervirksomhed i Hartmann Schwedt GmbH)	Tyskland	100%
Hartmann-Hungary Kft.	Ungarn	100%
Hartmann Polska Sp. z o.o.	Polen	100%
Hartmann Finance A/S	Danmark	100%
Hartmann Papirna Ambalaža d.o.o.	Kroatien	100%
Hartmann-Mai Ltd.	Israel	100%
Hartmann-Varkaus Oy	Finland	100%
Hartmann d.o.o.	Serbien	100%
Hartmann Canada Inc.	Canada	100%
Hartmann Dominion Inc. (dattervirksomhed i Hartmann Canada Inc.)	Canada	100%
Hartmann USA Inc. (dattervirksomhed i Hartmann Canada Inc.)	USA	100%

Brødrene Hartmann A/S har afgivet en moderselskabsgaranti til Hartmann (UK) Ltd. Som følge heraf har Hartmann (UK) Ltd. benyttet revisionsfritagelsen i henhold til Section 479A i den britiske selskabslov, Companies Act 2006.

NOTER

mio. kr.

19 TILGODEHAVENDER HOS DATTERVIRKSOMHEDER

	Moderselskab	
	2013	2012
Regnskabsmæssig værdi 1. januar	69,2	104,8
Valutakursregulering	0,0	0,3
Tilgang	127,2	35,5
Afgang	(111,1)	(71,4)
Regnskabsmæssig værdi 31. december	85,3	69,2

20 KAPITALANDELE I ASSOCIEREDE VIRKSOMHEDER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Anskaffelsessum 1. januar	0,3	0,3	0,3	0,3
Anskaffelsessum 31. december	0,3	0,3	0,3	0,3
Værdireguleringer 1. januar	1,4	1,4	-	-
Udbytte	0,0	0,0	-	-
Andel af årets resultat	0,1	0,0	-	-
Værdireguleringer 31. december	1,5	1,4	0,0	0,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	1,8	1,7	0,3	0,3

2013

Navn	Hjemsted	Ejerandel	Bruttofortjeneste	Årets resultat	Aktiver	Forpligtelser	Egenkapital
DanFiber A/S	Søborg	32,4%	4,9	0,1	19,3	13,9	5,4

2012

Navn	Hjemsted	Ejerandel	Bruttofortjeneste	Årets resultat	Aktiver	Forpligtelser	Egenkapital
DanFiber A/S	Søborg	32,4%	4,9	0,2	21,0	15,7	5,3

Kapitalandele i associerede virksomheder måles i koncernens balance efter den indre værdis metode. I moderselskabets balance måles kapitalandele i associerede virksomheder til historisk kostpris.

NOTER

mio. kr.

21 ANDRE TILGODEHAVENDER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Regnskabsmæssig værdi 1. januar	10,8	13,9	0,0	0,0
Valutakursregulering	(0,2)	1,1	0,0	0,0
Tilgang	0,3	0,0	0,0	0,0
Afgang	(2,7)	(4,4)	0,0	0,0
Renteeffekt ved diskontering	1,0	0,2	0,0	0,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	9,2	10,8	0,0	0,0
Andre langfristede tilgodehavender forventes at forfalde således:				
Forfalder inden 1 år	2,4	2,3	0,0	0,0
Forfalder 1-5 år	6,8	8,5	0,0	0,0
	9,2	10,8	0,0	0,0

Der har i 2013 ikke været ændringer til forudsætningerne for skattetilskuddet i Ungarn. Jf. tillige note 27.

NOTER

mio. kr.

22 UDSKUDT SKAT

MIDLERTIDIGE AFVIGELSER MELLEM REGNSKABS- OG SKATTEMÆSSIGE VÆRDIER

Koncern	Immaterielle aktiver	Materielle aktiver	Kort-fristede aktiver	Forpligtelser	Øvrige	Fremført skattemæssigt underskud	Total
Udskudt skat 1. januar 2013	2,1	(26,2)	(0,2)	(7,0)	21,2	(67,6)	(77,7)
Valutakursregulering	0,0	2,3	0,2	0,4	(0,3)	0,0	2,6
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	(3,5)	3,6	0,0	0,0	0,0	(0,9)	(0,8)
Indregnet i årets resultat, netto	(0,6)	4,6	(1,7)	(4,9)	(6,1)	1,9	(6,8)
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	3,5	0,6	0,2	4,3
Udskudt skat 31. december 2013	(2,0)	(15,7)	(1,7)	(8,0)	15,4	(66,4)	(78,4)
Udskudt skat 1. januar 2012	2,7	(1,9)	2,3	(4,0)	15,9	(88,7)	(73,7)
Valutakursregulering	0,0	0,8	0,0	0,0	(0,1)	(0,1)	0,6
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	0,0	(1,7)	(1,7)	(0,9)	0,0	(1,3)	(5,6)
Indregnet i årets resultat, netto	(0,6)	(23,4)	(0,8)	1,1	4,2	22,5	3,0
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	(3,2)	1,2	0,0	(2,0)
Udskudt skat 31. december 2012	2,1	(26,2)	(0,2)	(7,0)	21,2	(67,6)	(77,7)

Moderselskab	Immaterielle aktiver	Materielle aktiver	Kort-fristede aktiver	Forpligtelser	Øvrige	Fremført skattemæssigt underskud	Total
Udskudt skat 1. januar 2013	2,1	(1,9)	0,9	(0,9)	23,9	(78,0)	(53,9)
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	(3,5)	8,4	0,0	0,0	(6,5)	70,6	69,0
Indregnet i årets resultat, netto	(0,6)	(0,3)	(0,1)	(4,6)	0,7	1,6	(3,3)
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8
Udskudt skat 31. december 2013	(2,0)	6,2	0,8	(5,5)	18,1	(5,0)	12,6
Udskudt skat 1. januar 2012	2,7	5,7	0,9	(2,9)	19,6	(76,2)	(50,2)
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	0,0	0,0	0,0	1,6	3,7	(6,6)	(1,3)
Indregnet i årets resultat, netto	(0,6)	(7,6)	0,0	0,4	0,6	4,1	(3,1)
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
Udskudt skat 31. december 2012	2,1	(1,9)	0,9	(0,9)	23,9	(78,0)	(53,9)

Den regnskabsmæssige værdi af fremførbare skattemæssige underskud pr. 31. december 2013 vedrører Hartmann Nordamerika samt det danske moderselskab Brødrene Hartmann A/S.

Udskudte skatteaktiver vedrørende fremførbare skattemæssige underskud er indregnet i det omfang underskuddene forventes at kunne realiseres i form af fremtidige skattemæssige overskud inden for en periode på maksimalt syv år.

Udskudt skat af genbeskatningssaldi vedrørende udnyttede underskud i udenlandske dattervirksomheder indgår under Øvrige.

Fremførbare skattemæssige underskud vedrørende Brødrene Hartmann A/S kan fremføres ubegrænset. Fremførbare skattemæssige underskud i Hartmann Nordamerika er underlagt en tidsbegrænsning, der medfører, at disse underskud fortabes i perioden 2026-2028.

NOTER

mio. kr.

22 UDSKUDT SKAT FORTSAT

UDSKUDTE SKATTEAKTIVER OG -FORPLIGTELSE

Koncern	2013			2012		
	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto
Immaterielle aktiver	(3,5)	1,5	(2,0)	0,0	2,1	2,1
Materielle aktiver	(37,2)	21,5	(15,7)	(41,1)	14,9	(26,2)
Kortfristede aktiver	(2,7)	1,0	(1,7)	(1,7)	1,5	(0,2)
Forpligtelser	(8,0)	0,0	(8,0)	(7,0)	0,0	(7,0)
Øvrige	(3,1)	18,5	15,4	(2,7)	23,9	21,2
Fremførbare skattemæssige underskud	(66,4)	0,0	(66,4)	(67,6)	0,0	(67,6)
Udskudte (skatteaktiver)/-forpligtelser	(120,9)	42,5	(78,4)	(120,1)	42,4	(77,7)
Modregning inden for juridiske skatteenheder	20,7	(20,7)	0,0	27,2	(27,2)	0,0
Netto udskudte (skatteaktiver)/-forpligtelser i alt	(100,2)	21,8	(78,4)	(92,9)	15,2	(77,7)

Moderselskab	2013			2012		
	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto
Immaterielle aktiver	(3,5)	1,5	(2,0)	0,0	2,1	2,1
Materielle aktiver	(2,1)	8,3	6,2	(4,6)	2,7	(1,9)
Kortfristede aktiver	0,0	0,8	0,8	0,0	0,9	0,9
Forpligtelser	(5,5)	0,0	(5,5)	(0,9)	0,0	(0,9)
Øvrige	(0,4)	18,5	18,1	(0,5)	24,4	23,9
Fremførbare skattemæssige underskud	(5,0)	0,0	(5,0)	(78,0)	0,0	(78,0)
Udskudte (skatteaktiver)/-forpligtelser i alt	(16,5)	29,1	12,6	(84,0)	30,1	(53,9)
Modregning inden for juridisk skatteenhed	16,5	(16,5)	0,0	30,1	(30,1)	0,0
Netto udskudte (skatteaktiver)/-forpligtelser i alt	0,0	12,6	12,6	(53,9)	0,0	(53,9)

UDSKUDTE SKATTEAKTIVER DER IKKE INDREGNES

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Skatteværdi 1. januar	90,1	101,1	0,0	0,0
Valutakursregulering	(7,7)	1,0	0,0	0,0
Ændring af selskabsskatteprocent	1,5	4,4	0,0	0,0
Tilgang	1,8	0,0	0,0	0,0
Afgang	(23,9)	(16,4)	0,0	0,0
Skatteværdi 31. december	61,8	90,1	0,0	0,0

Af afgang på 23,9 mio. kr. i 2013 (2012: 16,4 mio. kr.) relaterer 22,2 mio. kr. (2012: 16,4 mio. kr.) sig til en revurdering af tidligere ikke indregnede udskudte skatteaktiver i Hartmann Nordamerika, der nu er indregnet i årets resultat.

Der indregnes ikke udskudte skatteaktiver, som ikke forventes at kunne realiseres, eller som på anden måde er påvirket af væsentlige risici for ikke at kunne udnyttes. Udskudte skatteaktiver, der ikke indregnes, vedrører dattervirksomheder i Nordamerika og Finland.

NOTER

mio. kr.

23 VAREBEHOLDNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Råvarer og hjælpematerialer	55,7	60,2	23,9	36,2
Varer under fremstilling	4,0	13,3	3,6	4,3
Fremstillede færdig- og handelsvarer	52,3	57,2	20,8	21,1
Varebeholdninger 31. december	112,0	130,7	48,3	61,6
Varebeholdninger optaget til nettorealiseringsværdi	3,4	5,1	3,4	3,7

Koncernen har ikke stillet varebeholdninger til sikkerhed for tredjemand.

24 TILGODEHAVENDER FRA SALG

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Tilgodehavender fra salg (brutto)	275,9	249,6	212,1	190,5
Nedskrivning til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer:				
Nedskrivning 1. januar	11,4	5,1	5,3	1,7
Årets nedskrivning (netto)	2,2	6,5	2,6	3,8
Realiserede tab i året	0,0	(0,2)	0,0	(0,2)
Nedskrivning 31. december	13,6	11,4	7,9	5,3
Tilgodehavender fra salg (netto)	262,3	238,2	204,2	185,2
Tilgodehavender fra salg (netto) svarer til en gennemsnitlig kredittid på (dage)	61	56	60	56
Tilgodehavender fra salg kan specificeres som følger:				
Ej forfaldne	186,1	182,4	140,1	139,7
Forfaldne med:				
Mellem 1 og 30 dage	42,6	30,6	37,8	25,0
Mellem 31 og 60 dage	10,2	6,8	7,8	5,4
Mere end 60 dage	23,4	18,4	18,5	15,1
	262,3	238,2	204,2	185,2

Koncernens nedskrivning på debitorer kan alle henføres til specifikke kunder.

NOTER

mio. kr.

25 AKTIEKAPITAL

Moderselskab

Aktiekapital 1. januar 2009		140,3
Aktiekapital 31. december 2013	7.015.090 stk. a 20 kr.	140,3

Ingen aktier har særlige rettigheder.

Egne aktier

Brødrene Hartmann A/S kan i henhold til bemyndigelse fra generalforsamlingen erhverve maksimalt 10% af selskabets egne aktier. Bemyndigelsen gælder frem til 9. oktober 2014.

Hartmanns beholdning af egne aktier udgør 100.000 stk. aktier med en nominal værdi på 2 mio. kr. svarende til 1,4% af den samlede aktiekapital. Aktiernes værdi pr. 31. december 2013 udgjorde 16,7 mio. kr. (2012: 11,1 mio. kr.).

Udbytte

Foreslået udbytte

For regnskabsåret 2013 har bestyrelsen foreslået udbytte på 65,7 mio. kr. (2012: 65,7 mio. kr.) svarende til 9,50 kr. (2012: 9,50 kr.) pr. aktie, der vil blive udbetalt til aktionærerne umiddelbart efter afholdelse af selskabets ordinære generalforsamling den 8. april 2014, forudsat at generalforsamlingen godkender bestyrelsens forslag. Da udbyttet er betinget af generalforsamlingens godkendelse, er dette ikke indregnet som en forpligtelse i balancen pr. 31. december 2013. Foreslået udbytte er eksklusiv udbytte på egne aktier.

Udbetalt udbytte

Der er i regnskabsåret 2013 udbetalt 65,7 mio. kr. (2012: 64,0 mio. kr.) i udbytte svarende til 9,50 kr. (2012: 9,25 kr.) pr. aktie.

26 PENSIONSFORPLIGTELSER

Bidragbaserede ordninger

Hartmann har pensionsordninger, som omfatter visse grupper af medarbejdere i Danmark og i udlandet. Pensionsordninger er som hovedregel bidragbaserede ordninger. Hartmann udgiftsfører løbende præmieindbetalinger til uafhængige forsikringsselskaber, som er ansvarlige for pensionsforpligtelserne (f.eks. et fast beløb eller en fast procent af lønnen). I bidragbaserede ordninger har koncernen ikke risikoen med hensyn til den fremtidige udvikling i rente, inflation, dødelighed og invaliditet. Når pensionsbidrag for bidragbaserede ordninger er indbetalt, har Hartmann i disse ordninger ingen yderligere pensionsforpligtelser over for ansatte eller fratrådte medarbejdere.

Ydelsesbaserede ordninger

I ydelsesbaserede ordninger er Hartmann forpligtet til at betale en bestemt ydelse (f.eks. alderspension som et fast beløb af slutlønnen). I de ydelsesbaserede ordninger er det Hartmann, der bærer risikoen med hensyn til den fremtidige udvikling i rente, inflation, dødelighed mv. Ved en ændring af beregningsforudsætningerne fremkommer en ændring i den aktuarmæssigt beregnede kapitalværdi.

Ved en ændring i beregningsforudsætningerne for de ydelsesbaserede ordninger, der vedrører nuværende og tidligere ansættelser, indregnes aktuarmæssige gevinster og tab under anden totalindkomst.

De samlede pensionsforpligtelser vedrører afdækkede ordninger i dattervirksomheden i Canada og uafdækkede ordninger i dattervirksomheden i Tyskland.

NOTER

mio. kr.

26 PENSIONSFORPLIGTELSE FORTSAT

	Koncern	
	2013	2012
Ydelsesbaserede pensionsordninger er indregnet i totalindkomstopgørelsen således:		
Årets pensionsomkostninger	3,3	3,0
Årets omkostninger til administration af pensionsordningerne	0,5	0,0
Netto renteomkostninger	1,5	1,8
Indregnet i årets resultat	5,3	4,8
Afkast af pensionsordningernes aktiver (ekskl. beløb indregnet i netto renteomkostninger)	(2,3)	0,0
Aktuarmæssige (gevinster)/tab fra ændringer i finansielle forudsætninger	(11,2)	12,0
Aktuarmæssige (gevinster)/tab fra erfaringsmæssige reguleringer	0,4	0,5
Skat	3,5	(3,2)
Indregnet i anden totalindkomst (indtægt)	(9,6)	9,3
Indregnet i totalindkomst (indtægt)	(4,3)	14,1
Ydelsesbaserede pensionsordninger er indregnet i balancen således:		
Nutidsværdi af ordning med tilknyttede aktiver	63,0	75,7
Markedsværdi af tilknyttede aktiver	(60,7)	(59,7)
Nettoforpligtelse for ordninger med tilknyttede aktiver	2,3	16,0
Nutidsværdi af ordning uden tilknyttede aktiver	28,7	30,8
Indregnet nettoforpligtelse	31,0	46,8
Pensionerne forfalder i al væsentlighed mere end et år efter balancedagen.		
Udvikling i ydelsesbaserede pensionsforpligtelser		
Nutidsværdi af pensionsforpligtelser 1. januar	106,5	89,0
Valutakursregulering	(8,3)	0,7
Årets pensionsomkostninger	3,3	3,0
Forrentning af pensionsforpligtelsen	3,8	4,3
Bidrag fra deltagere i pensionsordningen	1,2	1,1
<i>Aktuarmæssige (gevinster) og tab:</i>		
- Fra ændringer i finansielle forudsætninger	(11,2)	12,0
- Fra erfaringsmæssige reguleringer	0,4	0,5
Udbetalte pensionsydelse	(4,0)	(4,1)
Nutidsværdi af pensionsforpligtelser 31. december	91,7	106,5
Udvikling i ydelsesbaserede pensionsordningers aktiver		
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver 1. januar	59,7	53,0
Valutakursregulering	(6,7)	0,5
Afkast af pensionsordningens aktiver (ekskl. beløb indregnet i netto renteomkostninger)	2,3	0,0
Forrentning af pensionsaktiverne	2,3	2,5
Administrationsomkostninger	(0,5)	0,0
Bidrag fra arbejdsgiver	5,7	6,5
Udbetalte pensionsydelse	(2,1)	(2,8)
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver 31. december	60,7	59,7

Hartmann forventer at indbetale 5,7 mio. kr. (2012: 6,5 mio. kr.) til de tilknyttede aktiver i 2014.

NOTER

mio. kr.

26 PENSIONSFORPLIGTELSE FORTSAT

	Koncern	
	2013	2012
Faktisk afkast på pensionsordningernes aktiver kan opgøres således:		
Afkast af pensionsordningens aktiver (ekskl.beløb indregnet i netto renteomkostninger)	2,3	0,0
Forrentning af pensionsaktiverne	2,3	2,5
	4,6	2,5

	2013		2012	
	mio. kr.	%	mio. kr.	%
Pensionsordningernes aktiver er sammensat således:				
Aktier og investeringsforeninger	40,0	65,9	39,2	65,7
Obligationer og andre værdipapirer	14,6	24,1	15,5	26,0
Likvider	6,1	10,0	5,0	8,3
	60,7	100,0	59,7	100,0

Pensionsordningens aktiver måles til dagsværdi baseret på noterede priser på et aktivt marked. Ingen af pensionsordningernes aktiver har tilknytning til koncernens virksomheder.

	Koncern	
	2013	2012
Ydelsesbaserede pensionsforpligtelser er opgjort på baggrund af følgende aktuarmæssige forudsætninger:		
<i>Diskonteringssats, %</i>		
- Tyskland	3,30	3,10
- Canada, timelønnede	4,90	4,00
- Canada, funktionærer	4,80	3,90
<i>Forventet lønstigninger, %</i>		
- Tyskland	-	-
- Canada, timelønnede	-	-
- Canada, funktionærer	3,00	3,00

	2013	
	+ 1%	- 1%
Pensionsforpligtelsens følsomhed over for ændringer i diskonteringssatsen:		
- Tyskland	(2,8)	3,1
- Canada, timelønnede	(6,0)	8,4
- Canada, funktionærer	(1,7)	3,7

NOTER

mio. kr.

27 OFFENTLIGE TILSKUD

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Offentlige tilskud 1. januar	25,3	27,7	4,8	5,6
Valutakursregulering	(0,4)	1,6	-	-
Tilgang	0,2	0,2	0,0	0,0
Afgang	(0,1)	(0,2)	0,0	0,0
Indregnet i totalindkomstopgørelsen	(2,6)	(4,0)	(0,7)	(0,8)
Regnskabsmæssig værdi af offentlige tilskud 31. december	22,4	25,3	4,1	4,8
Heraf indregnet som langfristede forpligtelser	19,6	22,2	3,4	4,1
Heraf indregnet som kortfristede forpligtelser	2,8	3,1	0,7	0,7
	22,4	25,3	4,1	4,8

Hartmann modtager løbende offentlige tilskud til udviklingsrelaterede og energibesparende projekter. I 1995 modtog Brødrene Hartmann A/S et større tilskud til opførelsen af kraftvarmeværket. Der er ingen aktuelle tilbagebetalingsforpligtelser relateret til tilskuddene.

Ud over de offentlige tilskud i moderselskabet har Hartmann modtaget offentlige tilskud vedrørende produktionsselskaber i Tyskland og Ungarn.

I tilfælde af at de tilskudsberettigede aktiver i den tyske dattervirksomhed ikke benyttes i overensstemmelse med tilskudsvilkårene, udgør tilbagebetalingsforpligtelsen pr. 31. december 2013 i alt 0,2 mio. kr. (2012: 0,4 mio. kr.). Tilbagebetalingsforpligtelsen reduceres gradvist i perioden frem mod udgangen af 2015.

Den ungarske dattervirksomhed har modtaget offentlige tilskud i form af direkte tilskud samt tilskud i form af reduktion i fremtidige skattebetalinger. Tilskuddene er begrænset til 50% af den foretagne investering svarende til nominelt 72,3 mio. kr., hvoraf de direkte tilskud udgør nominelt 9,0 mio. kr. Såfremt tilskudsvilkårene ikke opretholdes, vil der kunne ske reduktion eller bortfald af de fremtidige tilskud, som modtages i form af reduktion af skattebetalinger. Faktisk modtagne tilskud i form af reducerede skattebetalinger udgør pr. 31. december 2013 18,0 mio. kr. (2012: 15,3 mio. kr.).

Tilskudsvilkårene for tilskuddene modtaget i henholdsvis Tyskland og Ungarn forventes opfyldt.

NOTER

mio. kr.

28 HENSATTE FORPLIGTELSE

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Garantiforpligtelser 1. januar	2,2	1,6	2,2	1,6
Tilgang	1,3	1,6	1,3	1,6
Afgang	(1,4)	(1,0)	(1,4)	(1,0)
Garantiforpligtelser 31. december	2,1	2,2	2,1	2,2
Restrukturering 1. januar	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilgang	27,0	0,0	27,0	0,0
Afgang	(10,9)	0,0	(10,9)	0,0
Restrukturering 31. december	16,1	0,0	16,1	2,2
Hensatte forpligtelser 31. december	18,2	2,2	18,2	2,2

Garantiforpligtelser er hensat til dækning af kontraktrelaterede garantireklamationer på varer og ydelser, hvor levering har fundet sted. Forpligtelsen er opgjort med udgangspunkt i historiske garantiomkostninger. Hensatte forpligtelser til restrukturering omfatter restruktureringer i forbindelse med tilpasning af det europæiske produktionsnetværk.

29 ANDEN GÆLD

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Løn og feriepenge mv.	53,9	58,4	33,7	34,7
Moms og andre afgifter	2,2	1,0	0,0	0,0
Renteswaps og terminkontrakter	3,9	5,1	3,2	5,1
Øvrige gældsforpligtelser	49,0	37,6	27,9	21,4
Anden gæld	109,0	102,1	64,8	61,2

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

30 HONORAR TIL GENERALFORSAMLINGSVALGT REVISOR

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
Honorar til Deloitte				
Lovpligtig revision	2,1	2,2	1,1	1,0
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	0,2	0,2	0,2	0,2
Skatte- og momsmæssig rådgivning	0,2	0,3	0,1	0,2
Andre ydelser	0,8	0,3	0,8	0,3
Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor	3,3	3,0	2,2	1,7

31 SIKKERHEDSSTILLELSER OG EVENTUALFORPLIGTELSER

Garantier

Brødrene Hartmann A/S har ydet en moderselskabsgaranti til Hartmann (UK) Ltd., der giver dem ret til fritagelse fra revision i henhold til Section 479A i den britiske selskabslov, Companies Act 2006. Gæld til kreditorer i Hartmann (UK) Ltd. pr. 31. december 2013 udgjorde 0,6 mio. kr.

Sambeskatning

Brødrene Hartmann A/S og danske dattervirksomheder indgår i en dansk sambeskatning med Thornico Holding A/S. Selskabet hæfter derfor subsidiært for indkomstsatter mv. og subsidiært for eventuelle forpligtelser til at indeholde kildeskat på renter, royalties og udbytter for de sambeskattede selskaber. Den subsidiære hæftelse udgør dog højst et beløb svarende til den andel af kapitalen i selskabet, der ejes direkte eller indirekte af det ultimative moderselskab.

Verserende retssager

Som anført i note 3 er Hartmann part i en tvist med Tønder Fjernvarme omkring prisfastsættelse af overskudsvarme. I en foreløbig tilkendegivelse af 8. maj 2013 fra Energitilsynet pålægges Hartmann at tilbagebetale en overdækning på 21 mio. kr. Hartmann er uenig i den foreløbige tilkendegivelse og har afgivet yderligere indlæg til Energitilsynet. Når Energitilsynet har truffet afgørelse i sagen, vil ledelsen vurdere om sagen skal indbringes for Energiklagenævnet. Herudover er koncernen part i enkelte retssager og tvister. Det er ledelsens opfattelse, at disse sager ikke vil have væsentlig påvirkning på koncernens og moderselskabets finansielle stilling.

32 OPERATIONEL LEASING

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
<i>Forventet forfald</i>				
Forfalder inden for 1 år	10,6	11,2	5,0	5,6
Forfalder mellem 1-5 år	26,1	28,8	11,3	13,6
Forfalder efter 5 år	1,4	5,2	0,0	0,8
Leje- og leasingforpligtelser	38,1	45,2	16,3	20,0
Årets leje- og leasingomkostning (operationel)	11,2	12,5	5,6	6,8

Af de samlede leje- og leasingforpligtelser vedrører 13,3 mio. kr. (2012: 16,2 mio. kr.) lejeoplygtelse vedrørende lejemålet Ørnegårdsvej 18, 2820 Gentofte, Danmark.

NOTER UDEN HENVISNING

33 ØVRIGE KONTRAKTLIGE FORPLIGTELSE

Moderselskabet har indgået en 3-årig vedligeholdelsesaftale vedrørende selskabets kraftvarmeverk. Aftalen løber frem til 31. oktober 2016 og påfører selskabet en omkostning på minimum 2,1 mio. kr. i 2014 (2012: 1,9 mio. kr.). Kraftvarmeverket er endvidere forpligtet til at levere varme til Tønder Fjernvarme, medmindre kommunalbestyrelsen i Tønder Kommune træffer beslutning om ændret varmeforsyning. I 2013 er Tønder Fjernvarmes projektforslag om opførelse af et geotermisk anlæg blevet godkendt. Det er Hartmanns forventning, at forsyningspligten ophører senest ved ibrugtagning af det geotermiske anlæg.

34 FINANSIELLE RISICI

Generelt

Udviklingen i Hartmanns resultat og egenkapital er påvirket af en række finansielle risici, herunder rente-, valuta-, likviditets- og kreditrisici.

Finansielle instrumenter er specificeret i note 35.

Styring af finansielle risici

Retningslinjer for styring af koncernens finansielle risici reguleres i den af bestyrelsen godkendte finanspolitik.

Hartmann anvender finansielle instrumenter til afdækning af en række af de finansielle risici, der kan henføres til koncernens kommercielle aktiviteter. Koncernen foretager ikke spekulative dispositioner.

Hartmann har centraliseret styringen af finansielle risici i koncernens finansfunktion, der samtidig fungerer som servicecenter for alle dattervirksomheder.

Renterisiko

Hartmanns renterisiko relaterer sig i al væsentlighed til den rentebærende gæld til kreditinstitutter.

Styring af renterisiko

Det er Hartmanns politik i videst muligt omfang at begrænse effekten af rentefluktuationer på koncernens resultat og finansielle stilling.

Hartmann finansierer sig hovedsageligt ved optagelse af langfristede og kommitterende kreditfaciliteter i koncernens hovedvalutaer DKK og EUR. Til styring af renterisikoen anvendes renteswaps.

Det er Hartmanns politik, at mellem 50% og 100% af koncernens langfristede kreditfaciliteter omlægges til fast forrentning ved renteswap. Det vurderes løbende, hvor stor en andel af Hartmanns langfristede kreditfaciliteter der skal omlægges til fast forrentning.

Hartmann har omlagt variabelt forrentede lån til fast forrentning ved renteswap. Lån omlagt ved renteswap udgør 65% (2012: 58%) af de langfristede kreditfaciliteter.

Såfremt det generelle renteniveau ændrer sig med 1%, vil det medføre en ændring i årets resultat på ca. 1 mio. kr.

Valutarisiko

Hartmanns valutarisiko består af henholdsvis transaktions- og translationsrisici.

Hartmann er udsat for transaktionsrisiko som følge af transaktioner på tværs af landegrænser, hvorved der opstår kontraktuelle pengestrømme i udenlandsk valuta.

Valutaeksponeringen USD/CAD repræsenterer en af koncernens største enkeltstående transaktionsrisici. Eksponeringen er en følge af, at størstedelen af den nordamerikanske forretnings omsætning faktureres i USD, mens den største del af omkostningerne afholdes i CAD.

Øvrige væsentlige transaktionsrisici vedrører valutaerne CHF, EUR, GBP, HRK, HUF og PLN.

Hartmann er som følge af dets udenlandske dattervirksomheder udsat for translationsrisici, idet en del af koncernens indtjening og nettoaktiver stammer fra udenlandske dattervirksomheder og derfor omregnes og indgår i koncernregnskabet, som præsenteres i DKK.

Den største translationseksponering, målt på nettopositionen, har Hartmann over for udenlandske dattervirksomheder, der aflægges regnskab i valutaerne CAD, EUR, HRK, HUF og ILS.

Styring af valutarisiko

Det er Hartmanns politik i videst muligt omfang at begrænse effekten af valutakursfluktuationer på koncernens resultat og finansielle stilling.

Hartmann foretager afdækning af koncernens transaktionsrisiko, så de primære valutaer til stadighed er afdækket i en periode på mindst 6 og maksimalt 12 måneder.

Gevinster og tab på afledte finansielle instrumenter resultatføres i takt med, at de sikrede transaktioner realiseres. Sikringens effektivitet vurderes løbende.

Translationsrisikoen afdækkes ikke, da den ikke har nogen umiddelbar likviditetsmæssig effekt og således ikke påvirker de underliggende pengestrømme direkte.

NOTER UDEN HENVISNING

34 FINANSIELLE RISICI FORTSAT

Valutarisikoen på investeringerne i udenlandske dattervirksomheder afdækkes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for, at Hartmann ikke er i stand til løbende at opfylde forpligtelser som følge af manglende evne til at realisere aktiver eller opnå tilstrækkelig finansiering.

Styring af likviditetsrisiko

Det er Hartmanns politik at sikre størst mulig fleksibilitet og tilstrækkelig finansielt råderum til fortsat at kunne disponere hensigtsmæssigt i tilfælde af uforudsete udsving i likviditeten.

Koncernen har indgået en langfristet kommitterende kreditfacilitet med udløb 30. juni 2015, efterfølgende omtalt 'lånet'. Lånet har en låneramme pr. 31. december 2013 på 250 mio. kr. som nedskrives kvartalsvis med 5 mio. kr.

Rentemarginalen på lånet er variabel og fastsættes kvartalsvis baseret på koncernens indtjening.

Lånet er betinget af sædvanlige vilkår (covenants), som Hartmann skal overholde for at opretholde lånet, herunder særlige finansielle covenants, som omfatter nøgletallene 'Solvens' samt 'Rentebærende gæld, netto' i forhold til 'Resultat af primær drift før af- og nedskrivninger'. Koncernen har i 2013 overholdt alle covenants.

Aftalen om lånet indeholder endvidere bestemmelser, der medfører, at væsentlige kreditfaciliteter kan tilbagekaldes, såfremt kontrollen med selskabet ændres.

Koncernens kortsigtede likviditet styres primært ved, at dattervirksomhedernes likviditet overføres til moderselskabet, som udligner likviditetstræk i enheder med likviditetsbehov.

Hartmanns dattervirksomheder finansierer sig primært gennem moderselskabet, men lokale forhold kan medføre, at finansiering sker gennem en af koncernens udenlandske banker.

Trækningsrettighederne er kortfristede kreditfaciliteter, som koncernen kan trække på, og som til enhver tid kan opsiges af banken.

Aftalerne om henholdsvis lånet og trækningsrettighederne indeholder cross-default klausuler.

Koncernens uudnyttede kreditrammer i pengeinstitutter udgjorde 287 mio. kr. pr. 31. december 2013 (2012: 278 mio. kr.). Likvide beholdninger udgjorde 46 mio. kr. pr. 31. december 2013 (2012: 77 mio. kr.). Koncernens samlede likviditet til rådighed udgjorde således 333 mio. kr. pr. 31.

december 2013 (2012: 355 mio. kr.). Den samlede likviditet er opgjort med hensyntagen til opfyldelse af covenants.

Det er ledelsens vurdering, at koncernen råder over et tilstrækkeligt likviditetsberedskab til løbende finansiering af den nuværende og planlagte drift.

Kreditrisiko

Hartmanns kreditrisiko opstår i relation til risikoen for tab på tilgodehavender, finansielle instrumenter med positiv dagsværdi og likvide beholdninger.

Styring af kreditrisiko

Det er Hartmanns politik, at tilgodehavender fra salg skal kreditforsikres. Der kan være tilfælde, hvor lokale forhold ikke muliggør kreditforsikring. I disse tilfælde skærpes den interne kreditvurdering gennem søgning af forskellige informationer vedrørende virksomheders kreditværdighed.

Nedskrivning af debitorer foretages på individuelt niveau. Kreditrisikoen på tilgodehavender vurderes derfor at være medtaget i de regnskabsmæssige værdier.

Det er Hartmanns politik, at handel med afledte finansielle instrumenter og likviditetsplaceringer begrænses til pengeinstitutter, der har en tilfredsstillende kreditvurdering fra et eller flere kreditvurderingsbureauer.

Der er ingen væsentlig kreditrisiko på afledte finansielle instrumenter og likvide beholdninger. Den maksimale kreditrisiko svarer til den regnskabsmæssige værdi.

Kapitalstruktur

Det er koncernens målsætning at skabe den nødvendige fleksibilitet til at kunne gennemføre og opfylde de strategiske mål samt sikre et konkurrencedygtigt afkast til virksomhedens aktionærer. Det er desuden et mål at sikre finansiell stabilitet med henblik på at reducere virksomhedens kapitalomkostninger.

Det er bestyrelsens generelle indstilling at udbetale overskydende kapital i form af udbytte eller aktietilbagekøb, så Hartmanns egenkapitalandel som udgangspunkt udgør maksimalt 45%. Udlodning af udbytte vil dog altid ske under hensyntagen til Hartmanns planer for vækst og likviditetsbehov. Aftalen om lånet indeholder desuden begrænsninger i Brødrene Hartmann A/S' mulighed for at udbetale udbytte, idet ændringer i den generelle udbyttepolitik kræver samtykke fra banken.

Bestyrelsen vil på generalforsamlingen den 8. april 2014 foreslå, at der udbetales et udbytte for 2013 på 9,50 kr. pr. aktie.

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER

FORFALDSTIDSPUNKT FOR FINANSIELLE GÆLDSFORPLIGTELSE INKLUSIV RENTEBETALINGER

Koncern	Regnskabs- mæssig værdi	Betalings- forpligtelse	Inden for 1 år	Mellem 1-5 år	Efter 5 år
2013					
Øvrige kreditinstitutter	184,1	188,7	2,9	185,8	0,0
Leverandørgæld	117,0	117,0	117,0	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	4,6	4,6	4,6	0,0	0,0
Anden gæld	109,0	109,0	109,0	0,0	0,0
	414,7	419,3	233,5	185,8	0,0
2012					
Kassekreditter	10,6	10,6	10,6	0,0	0,0
Øvrige kreditinstitutter	203,1	211,3	3,0	208,3	0,0
Leverandørgæld	120,0	120,0	120,0	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	2,0	2,0	2,0	0,0	0,0
Anden gæld	103,6	103,6	102,1	1,5	0,0
	439,3	447,5	237,7	209,8	0,0
Moderselskab					
2013					
Øvrige kreditinstitutter	184,1	188,7	2,9	185,8	0,0
Leverandørgæld	66,7	66,7	66,7	0,0	0,0
Gæld til dattervirksomheder	97,5	97,5	97,5	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	4,6	4,6	4,6	0,0	0,0
Anden gæld	64,8	64,8	64,8	0,0	0,0
	417,7	422,3	236,5	185,8	0,0
2012					
Kassekreditter	10,6	10,6	10,6	0,0	0,0
Øvrige kreditinstitutter	203,1	211,3	3,0	208,3	0,0
Leverandørgæld	66,9	66,9	66,9	0,0	0,0
Gæld til dattervirksomheder	165,6	165,6	165,6	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	2,0	2,0	2,0	0,0	0,0
Anden gæld	62,7	62,7	61,2	1,5	0,0
	510,9	519,1	309,3	209,8	0,0

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

KATEGORIER AF FINANSIELLE INSTRUMENTER

Koncern	2013		2012	
	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	0,0	0,0	0,2	0,2
Finansielle aktiver anvendt som sikringsinstrumenter	0,0	0,0	0,2	0,2
Tilgodehavender fra salg	262,3	262,3	238,2	238,2
Øvrige tilgodehavender	41,9	41,9	45,6	45,6
Likvide beholdninger	45,7	45,7	77,0	77,0
Udlån og tilgodehavender	349,9	349,9	360,8	360,8
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	3,9	3,9	6,6	6,6
Finansielle forpligtelser anvendt som sikringsinstrumenter	3,9	3,9	6,6	6,6
Kreditinstitutter	184,1	184,1	213,7	213,7
Øvrige forpligtelser	232,4	232,4	219,3	219,3
Finansielle forpligtelser, der måles til amortiseret kostpris	416,5	416,5	433,0	433,0

Morderselskab	2013		2012	
	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi
Tilgodehavender fra dattervirksomheder	85,3	85,3	69,2	69,2
Tilgodehavender fra salg	204,2	204,2	185,2	185,2
Øvrige tilgodehavender	65,7	65,7	42,3	42,3
Likvide beholdninger	15,4	15,4	11,8	11,8
Udlån og tilgodehavender	370,6	370,6	308,5	308,5
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	3,2	3,2	6,6	6,6
Finansielle forpligtelser anvendt som sikringsinstrumenter	3,2	3,2	6,6	6,6
Kreditinstitutter	184,1	184,1	213,7	213,7
Øvrige forpligtelser	230,4	230,4	290,6	290,6
Finansielle forpligtelser, der måles til amortiseret kostpris	414,5	414,5	504,3	504,3

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

DAGSVÆRDI AF AFLEDTE FINANSIELLE INSTRUMENTER

Hartmanns væsentligste valutaeksponering relaterer sig til salg i en anden valuta end de enkelte koncernvirksomheders funktionelle valuta. Renteeksponering relaterer sig til ændringer i markedsrente vedrørende koncernens rentebærende gæld. Til sikring af fremtidige pengestrømme anvendes valutaterminskontrakter og renteswaps. Dagsværdien af finansielle instrumenter er i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis indregnet i tilgodehavender og gæld pr. 31. december 2013. Ændringer i dagsværdien af finansielle instrumenter, der opfylder betingelserne for sikring af fremtidige pengestrømme, indregnes i anden totalindkomst. Dagsværdien af afledte finansielle instrumenter til sikring af fremtidige pengestrømme er baseret på observerbare input (niveau 2).

Koncern	2013			2012		
	Positive	Negative	Netto	Positive	Negative	Netto
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminskontrakt, CHF/DKK	0,0	(0,2)	(0,2)	0,1	0,0	0,1
Terminskontrakt, GBP/DKK	0,0	(1,1)	(1,1)	0,8	0,0	0,8
Terminskontrakt, PLN/DKK	0,0	(0,8)	(0,8)	0,0	(0,9)	(0,9)
Terminskontrakt, USD/CAD	0,0	(0,7)	(0,7)	0,2	0,0	0,2
Terminskontrakt, EUR/HRK	0,0	(0,3)	(0,3)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, EUR/HUF	0,7	0,0	0,7	0,0	(2,0)	(2,0)
	0,7	(3,1)	(2,4)	1,1	(2,9)	(1,8)
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	0,0	(1,5)	(1,5)	0,0	(4,5)	(4,5)
	0,0	(1,5)	(1,5)	0,0	(4,5)	(4,5)
	0,7	(4,6)	(3,9)	1,1	(7,4)	(6,3)
<i>Forventet forfald</i>						
Inden for 1 år	0,7	(4,6)	(3,9)	1,1	(5,9)	(4,8)
Mellem 1-2 år	0,0	0,0	0,0	0,0	(1,5)	(1,5)
	0,7	(4,6)	(3,9)	1,1	(7,4)	(6,3)

Morderselskab	2013			2012		
	Positive	Negative	Netto	Positive	Negative	Netto
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminskontrakt, CHF/DKK	0,0	(0,2)	(0,2)	0,1	0,0	0,1
Terminskontrakt, GBP/DKK	0,0	(1,1)	(1,1)	0,8	0,0	0,8
Terminskontrakt, PLN/DKK	0,0	(0,8)	(0,8)	0,0	(0,9)	(0,9)
Terminskontrakt, EUR/HRK	0,0	(0,3)	(0,3)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, EUR/HUF	0,7	0,0	0,7	0,0	(2,0)	(2,0)
	0,7	(2,4)	(1,7)	0,9	(2,9)	(2,0)
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	0,0	(1,5)	(1,5)	0,0	(4,5)	(4,5)
	0,0	(1,5)	(1,5)	0,0	(4,5)	(4,5)
	0,7	(3,9)	(3,2)	0,9	(7,4)	(6,5)
<i>Forventet forfald</i>						
Inden for 1 år	0,7	(3,9)	(3,2)	0,9	(5,9)	(5,0)
Mellem 1-2 år	0,0	0,0	0,0	0,0	(1,5)	(1,5)
	0,7	(3,9)	(3,2)	0,9	(7,4)	(6,5)

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

SIKRING AF FREMTIDIGE PENGESTRØMME

Koncern	Bereg- ningsmæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst	Forventet tidspunkt for overførsel til årets resultat		
				Inden 1 år	Mellem 1-2 år	Efter 2 år
2013						
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminkontrakt, CHF/DKK	25,5	(0,2)	(0,2)	(0,2)	0,0	0,0
Terminkontrakt, GBP/DKK	45,6	(1,1)	(1,1)	(1,1)	0,0	0,0
Terminkontrakt, PLN/DKK	32,3	(0,8)	(0,8)	(0,8)	0,0	0,0
Terminkontrakt, USD/CAD	50,3	(0,7)	(0,7)	(0,7)	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HRK	46,9	(0,3)	(0,3)	(0,3)	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	79,3	0,7	0,7	0,7	0,0	0,0
	279,9	(2,4)	(2,4)	(2,4)	0,0	0,0
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	119,3	(1,5)	(1,5)	(1,5)	0,0	0,0
	119,3	(1,5)	(1,5)	(1,5)	0,0	0,0
	399,2	(3,9)	(3,9)	(3,9)	0,0	0,0
2012						
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminkontrakt, CHF/DKK	26,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Terminkontrakt, GBP/DKK	42,5	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
Terminkontrakt, PLN/DKK	30,2	(0,9)	(0,9)	(0,9)	0,0	0,0
Terminkontrakt, USD/CAD	22,0	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HRK	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	80,5	(2,0)	(2,0)	(2,0)	0,0	0,0
	246,2	(1,8)	(1,8)	(1,8)	0,0	0,0
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	119,4	(4,5)	(4,5)	(3,0)	(1,5)	0,0
	119,4	(4,5)	(4,5)	(3,0)	(1,5)	0,0
	365,6	(6,3)	(6,3)	(4,8)	(1,5)	0,0

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER
FORTSAT

Morderselskab	Bereg- ningsmæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst	Forventet tidspunkt for overførsel til årets resultat		
				Inden 1 år	Mellem 1-2 år	Efter 2 år
2013						
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminkontrakt, CHF/DKK	25,5	(0,2)	(0,2)	(0,2)	0,0	0,0
Terminkontrakt, GBP/DKK	45,6	(1,1)	(1,1)	(1,1)	0,0	0,0
Terminkontrakt, PLN/DKK	32,3	(0,8)	(0,8)	(0,8)	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HRK	46,9	(0,3)	(0,3)	(0,3)	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	79,3	0,7	0,7	0,7	0,0	0,0
	229,6	(1,7)	(1,7)	(1,7)	0,0	0,0
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	119,3	(1,5)	(1,5)	(1,5)	0,0	0,0
	119,3	(1,5)	(1,5)	(1,5)	0,0	0,0
	348,9	(3,2)	(3,2)	(3,2)	0,0	0,0
2012						
<i>Valutarelaterede instrumenter</i>						
Terminkontrakt, CHF/DKK	26,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Terminkontrakt, GBP/DKK	42,5	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
Terminkontrakt, PLN/DKK	30,2	(0,9)	(0,9)	(0,9)	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HRK	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	80,5	(2,0)	(2,0)	(2,0)	0,0	0,0
	224,2	(2,0)	(2,0)	(2,0)	0,0	0,0
<i>Renterelaterede instrumenter</i>						
Renteswap, EUR/EUR	119,4	(4,5)	(4,5)	(3,0)	(1,5)	0,0
	119,4	(4,5)	(4,5)	(3,0)	(1,5)	0,0
	343,6	(6,5)	(6,5)	(5,0)	(1,5)	0,0

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

SIKRING AF DAGSVÆRDIER

Koncern	2013				2012			
	Monetære poster		Afdækket ved sikringsinstrumenter	Nettoposition	Monetære poster		Afdækket ved sikringsinstrumenter	Nettoposition
	Aktiver*	Forpligtelser			Aktiver*	Forpligtelser		
CAD	20,9	(30,6)	0,0	(9,7)	11,2	(29,1)	0,0	(17,9)
CHF	7,0	(3,0)	0,0	4,0	3,1	(0,4)	0,0	2,7
EUR	98,4	(194,1)	0,0	(95,7)	117,8	(178,1)	0,0	(60,3)
GBP	22,7	(0,6)	0,0	22,1	22,4	(1,5)	0,0	20,9
HUF	44,4	(10,2)	0,0	34,2	37,5	(12,0)	0,0	25,5
PLN	25,2	(0,7)	0,0	24,5	25,5	(0,8)	0,0	24,7
SEK	9,2	0,0	0,0	9,2	2,9	0,0	0,0	2,9
USD	21,1	(5,4)	0,0	15,7	20,0	(14,1)	0,0	5,9
Øvrige valutaer	50,9	(18,0)	0,0	32,9	63,3	(22,2)	0,0	41,1

* Eksklusiv egenkapitallignende lån, som er medtaget i opgørelsen 'Sikring af nettoaktiver i udenlandske dattervirksomheder'.

Moderselskab	2013				2012			
	Monetære poster		Afdækket ved sikringsinstrumenter	Nettoposition	Monetære poster		Afdækket ved sikringsinstrumenter	Nettoposition
	Aktiver	Forpligtelser			Aktiver	Forpligtelser		
CAD	26,7	(21,6)	0,0	5,1	8,4	(14,6)	0,0	(6,2)
CHF	6,8	(5,5)	0,0	1,3	2,7	(2,3)	0,0	0,4
EUR	190,5	(220,8)	0,0	(30,3)	174,1	(267,9)	0,0	(93,8)
GBP	21,6	(1,8)	0,0	19,8	20,3	(1,6)	0,0	18,7
HUF	28,4	(0,3)	0,0	28,1	7,5	(24,7)	0,0	(17,2)
PLN	24,5	(2,3)	0,0	22,2	24,7	(2,4)	0,0	22,3
SEK	9,2	0,0	0,0	9,2	2,9	0,0	0,0	2,9
USD	3,1	(0,2)	0,0	2,9	0,4	0,0	0,0	0,4
Øvrige valutaer	4,2	(7,1)	0,0	(2,9)	6,8	(8,8)	0,0	(2,0)

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

35 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

SIKRING AF NETTOAKTIVER I UDENLANDSKE DATTERVIRKSOMHEDER

Koncern	2013				2012			
	Investering*	Sikret beløb	Nettoposition	Årets kursregulering indregnet i anden totalindkomst	Investering*	Sikret beløb	Nettoposition	Årets kursregulering indregnet i anden totalindkomst
CAD	210,2	0,0	210,2	(19,5)	152,6	0,0	152,6	0,0
CHF	1,9	0,0	1,9	0,0	1,9	0,0	1,9	0,0
EUR	31,2	0,0	31,2	(0,1)	43,6	0,0	43,6	0,1
GBP	2,5	0,0	2,5	0,0	2,3	0,0	2,3	0,1
HRK	48,1	0,0	48,1	(0,6)	53,2	0,0	53,2	0,0
HUF	96,3	0,0	96,3	(1,6)	248,8	0,0	248,8	17,1
ILS	35,1	0,0	35,1	1,2	37,4	0,0	37,4	0,0
PLN	2,8	0,0	2,8	0,0	2,9	0,0	2,9	0,3
USD	(3,3)	0,0	(3,3)	0,9	0,8	0,0	0,8	(0,1)
Øvrige valutaer	0,6	0,0	0,6	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0
	425,4	0,0	425,4	(19,7)	543,9	0,0	543,9	17,5

* Inklusiv egenkapitallignende lån

RENTERISIKO

Koncern	2013				2012			
	Nominal værdi	Regnskabsmæssig værdi	Rentesats	Renterisiko	Nominal værdi	Regnskabsmæssig værdi	Rentesats	Renterisiko
<i>Kreditinstitutter</i>								
Fastforrentet*	119,3	119,3	3,6%	Dagsværdi	119,4	119,4	3,6%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	64,8	64,8	1,1%	Pengestrøm	94,3	94,3	1,1%	Pengestrøm

Morderselskab	2013				2012			
	Nominal værdi	Regnskabsmæssig værdi	Rentesats	Renterisiko	Nominal værdi	Regnskabsmæssig værdi	Rentesats	Renterisiko
<i>Tilgodehavender hos dattervirksomheder</i>								
Fastforrentet	5,7	5,7	5,0%	Dagsværdi	17,2	17,2	5,0%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	79,6	79,6	1,3%	Pengestrøm	52,0	52,0	1,2-2,7%	Pengestrøm
<i>Kreditinstitutter</i>								
Fastforrentet*	119,3	119,3	3,6%	Dagsværdi	119,4	119,4	3,6%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	64,8	64,8	1,1%	Pengestrøm	94,3	94,3	1,1%	Pengestrøm
<i>Gæld til dattervirksomheder</i>								
Fastforrentet	5,7	5,7	5,0%	Dagsværdi	17,2	17,2	5,0%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	51,1	51,1	1,8%	Pengestrøm	109,8	109,8	1,2-1,8%	Pengestrøm

* Der er i 2011 optaget et variabelt kreditinstitutlån, hvor renten er omlagt til fast rente ved renteswap. Løbetiden på renteswap følger det underliggende lån som forfalder til betaling den 30. juni 2015.

NOTER UDEN HENVISNING

mio. kr.

36 NÆRTSTÅENDE PARTER

Salg af varer til nærtstående parter sker til normale salgspriser. Køb af varer er ligeledes foretaget til markedsbaserede priser med fradrag af rabatter ydet på baggrund af omfanget af aftagne mængder.

Der er ikke stillet sikkerhed eller garantier for mellemværender på balancedagen. Såvel tilgodehavender og leverandørgæld afvikles ved kontant betaling. Der er ikke realiseret tab på tilgodehavender hos nærtstående parter eller foretaget nedskrivninger til imødegåelse af sandsynlige tab.

TOTALINDKOMSTOPGØRELSEN OG BALANCEN INDEHOLDER FØLGENDE TRANSAKTIONER

	Koncern		Moderselskab	
	2013	2012	2013	2012
<i>Virksomheder med bestemmende indflydelse</i>				
Nettoomsætning	4,7	6,9	4,7	6,9
<i>Associerede virksomheder</i>				
Produktionsomkostninger	32,1	18,5	32,1	18,5
<i>Dattervirksomheder</i>				
Nettoomsætning	-	-	67,4	37,0
Produktionsomkostninger	-	-	546,3	531,6
Øvrige omkostninger indregnet i resultat af primær drift	-	-	(5,3)	(8,4)
<i>Nøglepersoner i ledelsen og andre nærtstående parter</i>				
Administrationsomkostninger	0,0	1,3	0,0	1,3
Leverandørgæld	0,0	0,4	0,0	0,4

Virksomheder med bestemmende indflydelse over Brødrene Hartmann A/S, udgøres af Lactosan-Sanovo Holding A/S som er den umiddelbare ejer samt den ultimative ejer, Thornico Holding A/S.

Associerede virksomheder udgøres af Danfiber A/S, jf. note 20.

Dattervirksomheder omfatter virksomheder hvor Brødrene Hartmann A/S har bestemmende indflydelse, jf. note 18. Transaktioner med dattervirksomheder er elimineret i koncernregnskabet i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis.

Nøglepersoner i ledelsen og andre nærtstående parter udgøres af direktions- og bestyrelsesmedlemmer i Brødrene Hartmann A/S. Vederlag til direktions- og bestyrelsesmedlemmer fremgår af note 9 og indgår ikke i ovenstående beløb.

37 EFTERFØLGENDE BEGIVENHEDER

Der er ikke efter regnskabsårets afslutning indtruffet væsentlige begivenheder af betydning for koncern- og moderselskabsregnskabet, der ikke er indregnet eller omtalt i årsrapporten.

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

KONCERNREGNSKABET

Koncernregnskabet omfatter moderselskabet Brødrene Hartmann A/S samt virksomheder, hvori moderselskabet direkte eller indirekte besidder flertallet af stemmerettighederne eller på anden måde har kontrol over virksomhederne (dattervirksomheder). Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20% og 50% af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder. Koncernregnskabet udarbejdes på grundlag af regnskaber for moderselskabet og dattervirksomhederne som et sammendrag af regnskabsposter af ensartet karakter. De regnskaber, der er anvendt til brug for konsolideringen, er udarbejdet i overensstemmelse med koncernens regnskabspraksis. Der foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, aktiebesiddelser, udbytter og mellemværender samt realiserede og urealiserede interne gevinster og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder. Moderselskabets kapitalandele i de konsoliderede dattervirksomheder udlignes med moderselskabets andel af dattervirksomhedernes dagsværdi af identificerede nettoaktiver opgjort på det tidspunkt, hvor koncernforholdet blev etableret.

Omregning af fremmed valuta

For hver af de rapporterende virksomheder i koncernen fastsættes en funktionel valuta. Den funktionelle valuta er den valuta, som benyttes i det primære økonomiske miljø, hvori den enkelte rapporterende virksomhed opererer. Transaktioner i andre valutaer end den funktionelle valuta er transaktioner i fremmed valuta. Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til den funktionelle valuta efter transaktionsdagens kurs. Gevinster og tab, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i totalindkomstopgørelsen som en finansiel post. Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta omregnes til den funktionelle valuta til balancedagens kurs. Forskelle mellem balancedagens kurs og transaktionsdagens kurs eller kursen i den seneste årsrapport indregnes i totalindkomstopgørelsen som en finansiel post. Ved indregning af udenlandske dattervirksomheder og associerede virksomheder med en anden funktionel valuta end danske kroner omregnes totalindkomstopgørelserne til transaktionsdagens kurs, og balanceposterne inkl. goodwill omregnes til balancedagens valutakurser. Som transaktionsdagens kurs anvendes gennemsnitskurs for de enkelte måneder i det omfang, det ikke giver et væsentligt anderledes billede.

Kursforskelle, opstået ved omregning af disse virksomheders egenkapital ved årets begyndelse til balancedagens valutakurser samt ved omregning af totalindkomstopgørelser fra gennemsnitskurser til balancedagens valutakurser, indregnes i koncernregnskabet under anden totalindkomst i egenkapitalen som en særskilt reserve. Kursregulering af mellemværender med udenlandske dattervirksomheder, der anses for en del af den samlede investering i dattervirksomheder med en anden funktionel valuta end danske kroner, indregnes i koncernregnskabet under anden totalindkomst. Tilsvarende indregnes i koncernregnskabet

valutakursgevinster og -tab på den del af lån og afledte finansielle instrumenter indgået til kurssikring af udenlandske dattervirksomheder, som effektivt modsvarer valutakursgevinst/-tab på investering i dattervirksomheden, under anden totalindkomst.

Ved hel eller delvis afståelse af udenlandske enheder eller ved tilbagebetaling af mellemværender, der anses for en del af nettoinvesteringen, indregnes den andel af de akkumulerede valutakursreguleringer, der er indregnet i egenkapitalen, og som kan henføres hertil, i årets resultat samtidig med eventuel gevinst eller tab ved afståelsen.

Afledte finansielle instrumenter

Koncernen anvender valutaterminskontrakter og renteswaps til at begrænse valuta- og renterisici. Afledte finansielle instrumenter anvendes ikke i spekulationsøjemed. Afledte finansielle instrumenter indregnes på handelsdagen til dagsværdi og efterfølgende til dagsværdi på balancedagen. Dagsværdi af afledte finansielle instrumenter præsenteres i andre tilgodehavender (ved positiv værdi) og anden gæld (ved negativ værdi). Såvel realiserede som urealiserede gevinster og tab på kontrakter indregnes i totalindkomstopgørelsen under finansielle poster, medmindre de afledte finansielle instrumenter er indgået til sikring af fremtidige pengestrømme. Værdireguleringer af afledte finansielle instrumenter, der er indgået til sikring af fremtidige pengestrømme, og som er effektive, indregnes i anden totalindkomst. Værdireguleringer af en eventuel ikke-effektiv del af de pågældende afledte finansielle instrumenter indregnes under finansielle poster. I takt med at de sikrede transaktioner realiseres, indregnes gevinst eller tab på sikringsinstrumentet i samme regnskabspost som de sikrede poster, og posteringerne i anden totalindkomst tilbageføres. Hvis en sikret transaktion ikke længere forventes at indtræffe, overføres de akkumulerede nettogevinster eller nettotab til årets resultat fra anden totalindkomst. Dagsværdier af afledte finansielle instrumenter beregnes på grundlag af aktuelle markedsdata og anerkendte værdiansættelsesmetoder.

TOTALINDKOMSTOPGØRELSE

Nettoomsætning

Omsætning ved salg af handelsvarer og færdigvarer indregnes i årets resultat, såfremt levering og risikoovergang til køber har fundet sted på balancedagen, og såfremt indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Omsætning vedrørende tjenesteydelser indregnes i takt med serviceydelserne leveres. Omsætning fra mindre reparations- og renoveringsarbejder indregnes, når opgaven er udført. Ved større opgaver indregnes omsætning i takt med, at opgaverne udføres. Omsætning måles til dagsværdien af det aftalte vederlag ekskl. moms og afgifter opkrævet på vegne af tredjepart. Alle former for afgivne rabatter indregnes i omsætningen. Entrepriskontrakter ved produktion af formmaskiner, hvor der leveres anlæg med høj grad af individuel tilpasning, indregnes i omsætningen, i takt med produktionen udføres, hvorved omsætningen svarer til salgsværdien af årets udførte arbejder (produktionsmetoden). Når resultatet af en entreprisekontrakt

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS FORTSAT

ikke kan skønnes pålideligt, indregnes omsætningen kun svarende til de medgåede omkostninger, i det omfang det er sandsynligt, at de vil blive genindvundet.

Produktionsomkostninger

I produktionsomkostninger indregnes direkte og indirekte omkostninger, herunder afskrivninger og gager, der er afholdt for at opnå årets nettoomsætning. Under produktionsomkostninger indregnes tillige forskningsomkostninger samt de udviklingsomkostninger, der ikke opfylder kriterierne for aktivering.

Endvidere indregnes afskrivning på aktiverede udviklingsomkostninger.

Salgs- og distributionsomkostninger

I salgs- og distributionsomkostninger indregnes omkostninger til fragt, salgsmedarbejdere, reklame- og udstillingsomkostninger samt afskrivninger.

Administrationsomkostninger

I administrationsomkostninger indregnes omkostninger til administrative medarbejdere, ledelsen, kontorlokaler, kontoromkostninger samt afskrivninger.

Andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger

I andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger indregnes regnskabsposter af sekundær karakter, blandt andet avance og tab ved salg af materielle aktiver.

Resultat af primær drift før særlige poster

Resultat af primær drift før særlige poster er et væsentligt hovedtal til sammenligning fra år til år.

Særlige poster

Heri indgår væsentlige indtægter og omkostninger, der har en særlig karakter i forhold til koncernens indtjeningskabende driftsaktiviteter, såsom omkostninger til omfattende restrukturering af processer og grundlæggende strukturæssige omlægninger. Endvidere klassificeres andre væsentlige beløb af engangskarakter under denne post, herunder nedskrivninger af materielle aktiver, nedskrivning af goodwill samt gevinster og tab ved frasalg af aktiviteter.

Posterne vises særskilt af hensyn til sammenligneligheden i totalindkomstopgørelsen og for at give et bedre billede af driftsresultatet. Særlige poster specificeres i en note.

Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder i koncernregnskabet

I koncernens totalindkomstopgørelse indregnes den forholdsmæssige andel af de associerede virksomheders resultater efter skat og efter eliminering af forholdsmæssig andel af intern avance/(tab).

Udbytte af kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder i moderselskabets årsregnskab

Udbytte fra kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder indregnes i årets resultat i moderselskabet i det regnskabsår, hvor udbyttet deklarerer.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indeholder renter, realiserede og urealiserede valutakursreguleringer, kursregulering på værdipapirer, amortisering samt tillæg og godtgørelse under acontoskatteordningen. Endvidere medtages realiserede og urealiserede gevinster og tab vedrørende afledte finansielle instrumenter, der ikke kan klassificeres som sikringsaftaler.

Skat af årets resultat

Koncernens danske selskaber er sambeskattet med hovedaktionæren Thornico Holding A/S og dets danske dattervirksomheder. Den aktuelle danske selskabsskat fordeles mellem de sambeskattede selskaber i forhold til disses skattepligtige indkomster (fuld fordeling med refusion vedrørende skattemæssige underskud). Årets skat, der består af årets aktuelle selskabsskat, årets sambeskatningsbidrag og ændring i udskudt skat, herunder som følge af ændring i skattesats, indregnes i henholdsvis årets resultat, anden totalindkomst eller i egenkapitalen, afhængig af hvor regnskabsposten føres.

PENGESTRØMSOPGØRELSEN

Pengestrømsopgørelsen viser pengestrømme for året opdelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet, årets forskydning i likvide beholdninger og bankgæld samt likvide beholdninger og bankgæld ved årets begyndelse og slutning.

Pengestrømme fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres efter den indirekte metode som resultat af primær drift før særlige poster reguleret for ikke-kontante poster, ændring i driftskapital, betalte og modtagne renter, betalt selskabsskat samt betalte restruktureringsomkostninger.

Pengestrømme fra investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betalinger ved køb og salg af immaterielle og materielle aktiver, udbytte modtaget fra associerede og dattervirksomheder samt modtaget offentlige tilskud.

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter optagelse og tilbagebetaling af lån, ændringer i størrelse eller sammensætning af aktiekapitalen, herunder køb og salg af egne kapitalandele og omkostninger forbundet hermed, samt udbyttebetaling til selskabsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristet bankgæld.

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS FORTSAT

BALANCEN

Goodwill

Goodwill indregnes ved første indregning i balancen til kostpris. Efterfølgende måles goodwill til kostpris med fradrag af akkumulerede nedskrivninger. Der foretages ikke amortisering af goodwill. Den regnskabsmæssige værdi af goodwill allokteres til koncernens pengestrømsfrembringende enheder på overtagelsestidspunktet. Fastlæggelsen af pengestrømsfrembringende enheder følger den ledelsesmæssige struktur og interne økonomistyring.

Øvrige immaterielle aktiver

Udviklingsprojekter omfatter gager, afskrivninger og andre omkostninger, der kan henføres til koncernens udviklingsaktiviteter. Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, hvor den tekniske udnyttelsesgrad, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmulighed i koncernen kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille, markedsføre eller anvende projektet, indregnes som immaterielle aktiver, såfremt kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for, at den fremtidige indtjening eller nettosalgsprisen kan dække produktions-, salgs-, distributions- og administrationsomkostninger samt udviklingsomkostningerne. Udviklingsprojekter, der ikke opfylder kriterierne for indregning i balancen, indregnes i årets resultat, efterhånden som omkostningerne afholdes.

Omkostninger til udvikling og implementering af større it-systemer aktiveres og afskrives over den forventede økonomiske brugstid.

Øvrige immaterielle aktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Der afskrives lineært over aktivernes forventede brugstid, der udgør:

- Udviklingsprojekter, 5-10 år
- Software mv., 5 år

Materielle aktiver

Materielle aktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. For egenfremstillede aktiver omfatter kostprisen direkte og indirekte omkostninger til lønforbrug, materialer, komponenter og underleverandører. Låneomkostninger indregnes ikke, hvis der er tale om kortere fremstillingsperioder. Kostprisen på et samlet aktiv opdeles i separate bestanddele, der afskrives hver for sig, såfremt brugstiden på de enkelte bestanddele er forskellig. Efterfølgende omkostninger, f.eks. ved udskiftning af bestanddele af et materielt aktiv, indregnes i den regnskabsmæssige værdi af det pågældende aktiv, når det er sandsynligt, at afholdelsen vil medføre fremtidige økonomiske fordele for koncer-

nen. Den regnskabsmæssige værdi af de udskiftede bestanddele ophører med indregning i balancen og overføres til årets resultat. Alle andre omkostninger til almindelig reparation og vedligeholdelse indregnes i årets resultat ved afholdelsen. Materielle aktiver afskrives lineært over aktivernes/komponenternes forventede brugstid, der udgør:

- Bygninger og bygningsbestanddele, 10-25 år
- Produktionsanlæg og maskiner, 3-25 år
- Driftsmidler og inventar, 5-10 år
- It-udstyr inkl. basisprogrammer, 3-5 år

Grunde afskrives ikke. Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyn- tagen til aktivets scrapværdi og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Scrapværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger scrapværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning. Ved ændring i afskrivningsperioden eller scrapværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn. Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen under henholdsvis produktions-, salgs- og distributions- samt administrationsomkostninger. Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle aktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgskomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Avance og tab indregnes i totalindkomstopgørelsen i henholdsvis andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger.

Kapitalandele i associerede virksomheder i koncernregnskabet

Kapitalandele i associerede virksomheder måles efter den indre værdis metode. Kapitalandele i associerede virksomheder måles i balancen til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes indre værdi opgjort efter koncernens regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af forholdsmæssig andel af urealiserede koncerninterne avancer og tab og med tillæg af regnskabsmæssig værdi af goodwill.

Kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder i moderselskabets årsregnskab

Kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder måles til kostpris. Hvor kostprisen overstiger genindvindingsværdien, nedskrives til denne lavere værdi.

Værdiforringelse af langfristede aktiver

Goodwill og øvrige immaterielle aktiver med udefinerbar brugstid testes årligt for værdiforringelse, første gang inden udgangen af overtagelsesåret. Igangværende udviklingsprojekter testes tilsvarende årligt for værdiforringelse.

Den regnskabsmæssige værdi af goodwill testes minimum en gang årligt for værdiforringelse sammen med de øvrige langfristede aktiver i

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS FORTSAT

den pengestrømsfrembringende enhed, hvortil goodwill er allokeret, og nedskrives til genindvindingsværdi i årets resultat, såfremt den regnskabsmæssige værdi er højere. Genindvindingsværdien opgøres til nutidsværdien af de forventede fremtidige nettopengestrømme fra den virksomhed eller aktivitet (pengestrømsfrembringende enhed), som goodwill er knyttet til. Udskudte skatteaktiver vurderes årligt for værdiforringelse og nedskrives, såfremt det vurderes som sandsynligt, at det udskudte skatteaktiv ikke kan udlignes i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion. Ved vurderingen lægges vægt på typen og arten af det indregnede, udskudte skatteaktiv, den forventede tidshorizont for udligningen af det udskudte skatteaktiv, skatteplanlægningsmuligheder mv. Den regnskabsmæssige værdi af øvrige langfristede aktiver vurderes årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse. Når en sådan indikation er til stede, beregnes aktivets genindvindingsværdi. Genindvindingsværdien er den højeste af et aktivs nettosalgpris eller nutidsværdien af de forventede, fremtidige nettopengestrømme. Et tab ved værdiforringelse indregnes, når den regnskabsmæssige værdi af et aktiv eller dets pengestrømsgenererende enhed overstiger aktivets eller dets pengestrømsgenererende enheds genindvindingsværdi. Tab ved værdiforringelse indregnes i årets resultat. Nedskrivninger på goodwill tilbageføres ikke. Nedskrivninger på andre aktiver tilbageføres i det omfang, der er sket ændringer i de forudsætninger og skøn, der førte til nedskrivninger. Nedskrivninger tilbageføres kun i det omfang, aktivets nye regnskabsmæssige værdi ikke overstiger den regnskabsmæssige værdi, aktivet ville have haft efter afskrivninger, såfremt aktivet ikke havde været nedskrevet.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er netto-realiseringsværdien lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi. Kostpris for handelsvarer samt råvarer og hjælpematerialer omfatter købspris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger. Kostpris for fremstillede færdigvarer samt varer under fremstilling omfatter kostpris for råvarer, hjælpematerialer og direkte løn med tillæg af indirekte produktionsomkostninger. Indirekte produktionsomkostninger indeholder indirekte materialer og løn samt vedligeholdelse af og afskrivning på de i produktionsprocessen benyttede maskiner, fabriksbygninger og udstyr samt omkostninger til fabriksadministration og ledelse.

Netto-realiseringsværdien for varebeholdninger opgøres som salgssum med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektivere salget, og fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgpris.

Kort- og langfristede tilgodehavender

Tilgodehavender (herunder endnu ikke modtagne offentlige tilskud) måles til amortiseret kostpris. Der foretages nedskrivning til imødegåelse af tab, hvor der vurderes at være indtruffet værdiforringelse. Nedskrivning foretages individuelt.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter; indregnet under aktiver; omfatter betalte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Egenkapital

Udbytte

Forslag til udbytte for regnskabsåret vises som en særskilt post under egenkapitalen. Foreslået udbytte indregnes som en forpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på generalforsamlingen.

Egne kapitalandele

Anskaffelses- og afståelsessummer for samt udbytte af egne kapitalandele, erhvervet af moderselskabet eller dattervirksomhederne, indregnes i egenkapitalen under overført resultat.

Reserve for valutakursregulering

Reserve vedrørende valutakursregulering i koncernregnskabet omfatter kursforskelle opstået ved omregning af regnskaber for udenlandske dattervirksomheder fra deres funktionelle valuta til koncernens præsentationsvaluta.

Reserve for sikringstransaktioner

Reserve for sikringstransaktioner indeholder den akkumulerede nettoændring i dagsværdien af sikringstransaktioner, der opfylder kriterierne for sikring af fremtidige betalingsstrømme, og hvor den sikrede transaktion endnu ikke er realiseret.

Pensionsforpligtelser

Forpligtelser vedrørende bidragsbaserede pensionsordninger, hvor koncernen løbende indbetaler faste pensionsbidrag til uafhængige pensionselskaber, indregnes i årets resultat i den periode de optjenes, og skyldige indbetalinger indregnes i balancen under anden gæld.

For ydelsesbaserede ordninger foretages en årlig aktuarberegning af kapitalværdien af de fremtidige ydelser, som skal udbetales i henhold til ordningen. Kapitalværdien beregnes på grundlag af forudsætninger om den fremtidige udvikling i bl.a. lønniveau, rente, inflation og dødelighed. Kapitalværdien beregnes alene for de ydelser, som de ansatte har optjent ret til gennem deres hidtidige ansættelse i koncernen. Den aktuarmæssigt beregnede kapitalværdi med fradrag af dagsværdien af eventuelle aktiver knyttet til ordningen indregnes i balancen under pensionsforpligtelser. I årets resultat indregnes årets pensionsomkostninger baseret på aktuarmæssige skøn og finansielle forventninger ved årets begyndelse. Forskelle mellem den forventede udvikling af pensionsaktiver og -forpligtelser og de realiserede værdier betegnes aktuarmæssige gevinster eller tab og indregnes i totalindkomstopgørelsen via anden totalindkomst. Såfremt en pensionsordning netto er et aktiv, indregnes aktivet alene i det omfang, det modsvarer fremtidige tilbagebetalinger fra ordningen, eller det vil føre til reducere, fremtidige indbetalinger til ordningen.

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS FORTSAT

Selskabsskat og udskudt skat

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte acontoskatter. Skyldige og tilgodehavende sambeskatningsbidrag indregnes i moderselskabets balance under selskabsskat.

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gældsmetode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. Der indregnes dog ikke udskudt skat af midlertidige forskelle vedrørende skattemæssig, ikke-afskrivningsberettiget goodwill og kontorejendomme samt andre poster, hvor midlertidige forskelle – bortset fra virksomhedsovertagelser – er opstået på anskaffelsestidspunktet uden at have effekt på resultat eller skattepligtig indkomst. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter forskellige beskatningsregler, måles udskudt skat på henholdsvis grundlag af den af ledelsen planlagte anvendelse af aktivet og afvikling af forpligtelsen. Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede, skattemæssige underskud, indregnes under andre langfristede aktiver med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved udligning i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion. Der foretages regulering af udskudt skat vedrørende foretagne elimineringer af urealiserede koncerninterne avancer og tab. Udskudt skat måles på grundlag af de skatteregler og skattesatser i de respektive lande, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte skat forventes udløst som aktuel skat.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser indregnes, når koncernen som følge af en begivenhed indtruffet før eller på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielsen af forpligtelsen vil medføre et forbrug af koncernens økonomiske ressourcer. Hensatte forpligtelser måles til ledelsens bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne.

Garantiforpligtelser indregnes i takt med salg af varer og tjenesteydelser, baseret på afholdte garantiomkostninger i tidligere regnskabsår.

Omkostninger til restruktureringer indregnes som forpligtelser, når en detaljeret, formel plan for restruktureringen er offentliggjort senest på balancedagen over for de parter, der er berørt af planen.

Finansielle forpligtelser

Finansielle forpligtelser omfatter gæld til kreditinstitutter, leverandørgæld, gæld til dattervirksomheder og associerede virksomheder samt anden gæld.

Gæld til kreditinstitutter indregnes ved låneoptagelsen til det modtagne provenu med fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. I efterfølgende perioder måles de finansielle forpligtelser til amortiseret kostpris svarende til den kapitaliserede værdi ved anvendelse af den effektive rente, hvorved forskellen mellem provenuet og den nominelle værdi (kurstab) indregnes i årets resultat over låneperioden.

Øvrige gældsforpligtelser måles til nettorealisationsværdi.

Offentlige tilskud

Tilskud vedrørende materielle aktiver indregnes i balancen som forpligtelser. Tilskuddene indregnes i årets resultat over aktivernes brugstid.

SEGMENTOPLYSNINGER

Rapporteringen af forretningssegmenter er i overensstemmelse med den interne rapportering til koncerndirektion og bestyrelse.

Hartmanns aktiviteter segmenteres med baggrund i de indrapporterende enheders geografiske placering.

Den interne ledelsesrapportering følger koncernens anvendte regnskabspraksis.

Segmentindtægter og -omkostninger samt segmentaktiver og -forpligtelser omfatter de poster, der i den interne ledelsesrapportering direkte er henført til det enkelte segment, samt de poster der indirekte er allokert til det enkelte segment på et pålideligt grundlag. Resultat af associerede virksomheder, finansielle poster, indkomstskatter, kapitalandele i associerede virksomheder, skatteaktiver og -passiver samt likvider og bankgæld allokteres ikke til rapporteringspligtige segmenter.

De rapporteringspligtige segmenter er:

- Europa
- Nordamerika

NOTER UDEN HENVISNING

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS FORTSAT

NØGLETALSDEFINITIONER

Nøgletallene er beregnet efter Finansanalytikerforeningens 'Anbefalinger & Nøgletal 2010':

Investeret kapital

Nettoarbejdskapital + immaterielle aktiver + materielle aktiver + andre langfristede tilgodehavender - offentlige tilskud

Nettoarbejdskapital

Varebeholdninger + tilgodehavender + øvrige driftsmæssige, kortfristede aktiver - pensionsforpligtelser - leverandørgæld - øvrige driftsmæssige, kortfristede forpligtelser (ekskl. restrukturering)

Rentebærende gæld

Kreditinstitutter + kassekreditter - likvide beholdninger

Overskudsgrad

$$\frac{\text{Resultat af primær drift før særlige poster} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$$

Afkast af investeret kapital (ROIC)

$$\frac{\text{Resultat af primær drift før særlige poster}}{\text{Gennemsnitligt investeret kapital}}$$

Egenkapitalforrentning

$$\frac{\text{Årets resultat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital i alt}}$$

Egenkapitalandel

$$\frac{\text{Egenkapital i alt, ultimo} \times 100}{\text{Aktiver i alt}}$$

Gearing

$$\frac{\text{Rentebærende gæld} \times 100}{\text{Egenkapital i alt, ultimo}}$$

Resultat pr. aktie (EPS)

$$\frac{\text{Årets resultat}}{\text{Gennemsnitligt antal aktier}}$$

Ved beregningen af udvandet EPS reguleres for udestående aktieoptioner.

Indre værdi pr. aktie

$$\frac{\text{Egenkapital i alt, ultimo}}{\text{Antal aktier (ekskl. egne aktier), ultimo}}$$

Price/earnings

$$\frac{\text{Børskurs}}{\text{Resultat pr. aktie}}$$

Udbytteandel

$$\frac{\text{Samlet udbytteudbetaling} \times 100}{\text{Årets resultat}}$$

Pengestrøm pr. aktie

$$\frac{\text{Pengestrømme fra driftsaktivitet}}{\text{Gennemsnitligt antal aktier (ekskl. egne aktier)}}$$

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for 2013 for Brødrene Hartmann A/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2013 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2013.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og moderselskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultater, pengestrømme og finansielle stilling samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og moderselskabet står over for.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Gentofte, 6. marts 2014

Direktion:	Ulrik Kolding Hartvig <i>Adm. direktør</i>	Marianne Rørslev Bock <i>Koncernfinansdirektør</i>	
Bestyrelsen:	Agnete Raaschou-Nielsen <i>Formand</i>	Walther V. Paulsen <i>Næstformand</i>	Jan Peter Antonisen
	Niels Hermansen	Jørn Mørkeberg Nielsen	Steen Parsholt
	Niels Christian Petersen		

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRINGER

TIL AKTIONÆRERNE I BRØDRENE HARTMANN A/S

Påtegning på koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet

Vi har revideret koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet for Brødrene Hartmann A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2013, der omfatter totalindkomstopgørelse, pengestrømsopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som moderselskabet. Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet udarbejdes efter International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et moderselskabsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et moderselskabsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger, koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et

koncernregnskab og et moderselskabsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2013 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2013 i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

København, 6. marts 2014

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Martin Faarborg
Statsaut. revisor

KORT OM HARTMANN

Hartmann er verdens førende producent af ægemballage i støbepap og en af verdens største producenter af maskiner til fremstilling af emballage i støbepap. Hartmanns markedsposition er grundlagt på baggrund af stærke teknologiske kompetencer og indgående erfaring med produktion af støbepap siden 1936.

Bæredygtighed

Bæredygtighed og miljøhensyn er integrerede elementer i Hartmanns forretningsmodel og strategi. Alle Hartmanns produkter er baseret på returpapir, som er en fornybar, CO₂-neutral og biologisk nedbrydelig ressource. Hartmann arbejder tæt sammen med sine kunder for at understøtte behovet for bæredygtige produkter i detailhandlen og var den første producent til at tilbyde FSC-mærket såvel som CO₂-neutral detailemballage.

Markeder

Hartmanns ægemballage sælges globalt. De væsentligste markeder er Europa og Nordamerika, hvor Hartmann har stærke markedspositioner. Virksomheden er markedsleder i Europa og har en mindre andel af det nordamerikanske marked. Hartmanns teknologi, herunder maskiner og ydelser, sælges også globalt uden for Hartmanns hovedmarkeder.

Kunder

Hartmann afsætter ægemballage til producenter og distributører samt detailkæder, som i stigende grad efterspørger virksomhedens ekspertise inden for markedsføring af æg. Hartmanns teknologi og relaterede ydelser afsættes til producenter af emballage i støbepap. Hartmann har flere end 1.500 kunder i 50 lande, og de fleste har været kunde hos Hartmann i en længere årrække. I 2013 udgjorde den samlede nettoomsætning 1,6 mia. kr.

Organisation

Hartmann har omtrent 1.500 medarbejdere og hovedsæde i Gentofte, Danmark. Produktionen finder sted på egne fabrikker, heraf fire i Europa, en i Israel og en i Canada. Koncernen har salgskontorer i 12 lande.

Hartmann-aktien

Hartmanns aktie har været noteret på NASDAQ OMX Copenhagen A/S siden 1982. Der er en aktiekasse, og hver aktie har en stemme. Interesserede kan få tilsendt finansielle rapporter og selskabsmeddelelser ved tilmelding til Hartmanns nyhedstjeneste på investor.hartmann-packaging.com.

Brødrene Hartmann A/S

Ørnegårdsvej 18
DK-2820 Gentofte

Telefon: (+45) 45 97 00 00
Telefax: (+45) 45 97 00 01
e-mail: bh@hartmann-packaging.com
Web: hartmann-packaging.com

CVR-nr. 63 04 96 11

Årsrapporten er udgivet som selskabsmeddelelse nr. 2/2014 via NASDAQ OMX Copenhagen A/S på dansk og engelsk. Såfremt der er forskel på udgaverne og ved tvivlstilfælde, er den danske årsrapport gældende.

Alle varemærker såsom handelsnavne og andre fremhævede benævnelser i denne rapport er varemærkeskyttet af og tilhører Brødrene Hartmann A/S.